

REVISTA BIBLIOTECII CENTRALE UNIVERSITARE „CAROL I”

DE SPIRITU ET ANIMA

NR. 4 / Iunie 2023

„SUMMER READING”. TABLOU REALIZAT FOLOSIND INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ

DE SPIRITU ET ANIMA

ISSN 2821-8604, ISSN-L 2821-8604

Fondator: Conf. univ. dr. Mireille Rădoi

Colegiul redacțional:

Redactor-șef: Flaviu George Predescu

Redactori: Ciprian Dobrescu, Ana-Maria Florea, dr. Eugen Gabor,

Odilia Roșianu, Dragoș-Cătălin Trifan

Responsabil newsletter: Vladimir Pripp

|||||

Concept grafic și supervizare editorială: dr. Marian Oancea

Contact: revista@bcub.ro

Telefon: +40 021 312 01 08 / interior 280

Ne găsiți online la: <https://revista.bcub.ro>

Str. Boteanu Nr. 1, Sector 1, București

Cod poștal: 010027

|||||

Sursa fotografii: www.pixabay.com, www.midjourney.com

Coperta: realizată cu ajutorul aplicației www.midjourney.com

|||||

Răspunderea pentru conținutul articolelor aparține exclusiv autorilor.

p.6

Profesorul Christache Georgescu - istoric și bibliotecar

Maria Andreia Fanea

p.17

Marșul pentru Educație. Semnificații și așteptări

Flaviu George Predescu

p.21

Expoziția Alexandru Tzigara-Samurcaș - 150 de ani de la naștere

Ciprian Dobrescu

p.28

Biblioteca pentru toți - istoria unui proiect emblematic pentru dezvoltarea culturală a României

Dr. Eugen Gabor

p.36

Camil Petrescu: Dedicățiile autografe prezente în colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” din București

Carmen Constantinescu

p.51 **Contribuția Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”
la dezvoltarea capitalului social**
Vladimir Pripp

p.58 **Biblioteca Palatului Național din Mafra - o metodă bizară,
dar eficientă de conservare a cărților**
rubrică îngrijită de Ana-Maria Florea

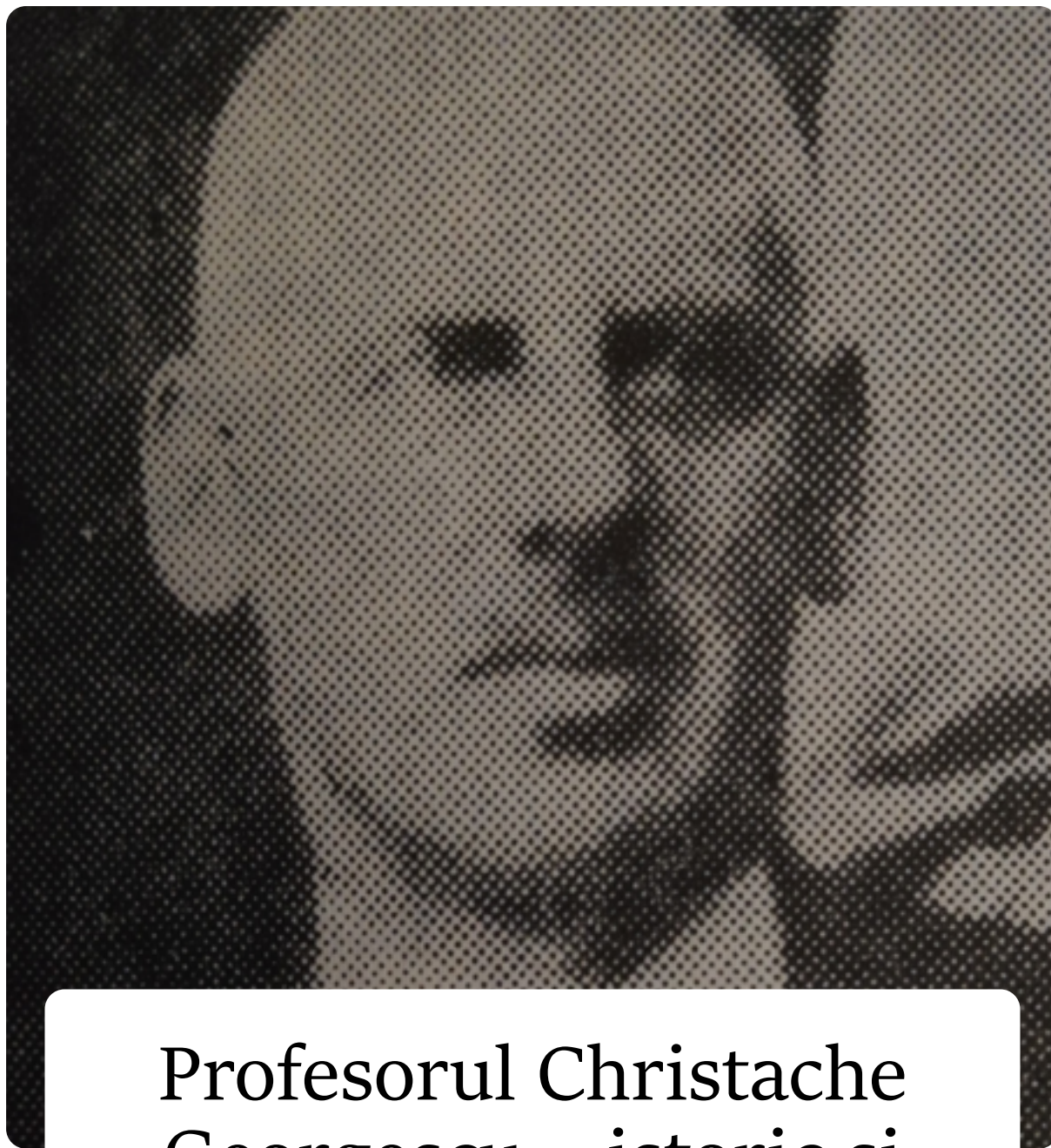
p.66 **Cea de-a XI-a ediție a conferinței E-NFORMATION: in brief**
Corina Dovîncă

p.72 **Portugalia în trei secvențe**
Ana-Maria Florea

p.83 **Pastila maritimă**
Odilia Roșianu

p.86 **Sumar / Overview**
Română / English

Profesorul Christache Georgescu (1876-1945), poză din arhiva personală a autoarei

Profesorul Christache Georgescu – istoric și bibliotecar

Maria Andreia Fanea

„O figură neștearsă în amintirea târgoviștenilor, plină de devotament și dăruire atât la catedră, cât și pe târâmul culturii, este profesorul Christache Georgescu. Slovele ce urmează se desprind luminos după ani de zile de la absolvirea liceului „I. Văcărescu” din Târgoviște, ca un omagiu respectuos al fostului elev, semnatarul acestor rânduri, pentru un dascăl ce a intrat în sufletele elevilor încă din clasa a III-a, când s-a început studiul limbii latine cu „silva-silvae” până la poeziile din Horatius și analele lui Tacitus”.¹

Istoricul Nicolae Iorga prețuia în mod deosebit faptul că profesorul târgoviștean a condus ca un bun român „Liga culturală” din orașul Târgoviște, în cadrul căreia a insistat asupra conferințelor istorice. „Istoria”, spunea Iorga, „deschide inima către popor”.²

Viața și activitatea

Christache Georgescu s-a născut în anul 1876 în satul Bolovani, comuna Cornățel, județul Dâmbovița.

A urmat cursurile primare în satul natal, iar pe cele gimnaziale și liceale, la

Târgoviște. Apoi, în paralel, a frecventat Facultatea de Litere, secția Istorie-Geografie, și Facultatea de Drept.

Bibliologul român s-a remarcat printr-o frumoasă carieră didactică, profesând ca învățător în Bălteni, iar apoi în Târgoviște, la gimnaziu, ocupând funcția de director și profesor de istorie-geografie (1903-1905, 1907-1910). În calitate de director, a înființat orchestra școlii, a mărit biblioteca, a organizat conferințe și șezători literar-muzicale. A înființat, de asemenea, biblioteci satești la Răzvad, Potlogi și Nucet. A fost președinte la: Societatea Culturală „Tinerimea” din Târgoviște, Societatea Muzicală „Buciumul”, Societatea de Gimnastică „Năluca”, Asociația Profesorilor Secundari din județul Dâmbovița.

În *Tribuna școlii* s-a publicat, pe 8 decembrie 1935, articolul „O sărbătorire profesională” semnat de Victor Brânduș, un adevărat ecou al sentimentelor de profundă dragoste și recunoștință față de „harnicul și devotatul lucrător pe ogorul culturii românești”³.

În palmaresul figurilor culturale

1 Victor Brânduș. *Figuri de cărturari și artiști în Târgoviște*. Târgoviște: Comitetul de Cultură și Educație Socială al Județului Dâmbovița, 1982, p. 35.

2 Nicolae Iorga. *Oameni cari au fost*. București: Editura Fundația pentru Literatură și Artă Carol II, vol. I, p. 222.

3 Victor Brânduș. *Figuri de cărturari și artiști în Târgoviște*. Târgoviște: Comitetul de Cultură și Educație Socială al Județului Dâmbovița, 1982, p. 42.

târgoviștene, personalitatea profesorului-avocat Christache Georgescu se înscrie în curentul progresist, fiind un luptător curajos pentru dreptate socială și un exponent al valorilor morale românești și umanitare. Un șir întreg de promoții ale liceului „Ienăchiță Văcărescu” păstrează și astăzi cu duioșie amintirea celui pe care îl porecliseră „Moș Christache-Sfătosul”, pe care îl considerau un adevărat Nestor al acelor vremuri, un real părinte.⁴

Profesorul Christache Georgescu a

fost înrolat ca ostaș în războiul din 1916-1918. La întoarcerea de pe front, povestea elevilor că, după crâncene lupte, a avut nenorocul să fie luat prizonier și trimis în lagărul ofițerilor de la Stralsund.

După Primul Război Mondial, fiind ales senator de Dâmbovița ca reprezentant al țăranilor, a ținut în Senat un celebru discurs îndreptat împotriva marilor moșieri, în care a susținut drepturile țăranilor. La sfârșitul discursului, Christache Georgescu, ales de țăranii dâmbovițeni,

⁴ Victor Brânduș. *Figuri de cărturari și artiști în Târgoviște*. Târgoviște: Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Dâmbovița, 1982, p. 42.

s-a adresat senatorilor: „Nu mai faceți socoteli și nu mai drămuți brazda de pământ trebuincioasă țăranului!

Gândiți-vă că multe din averile marilor proprietari au fost făcute de pe urma muncii și sudorii țăranului! Gândiți-vă că fără vitejia lui, a țăranului, la Mărășești, Mărăști și Oituz, fără această vitejie n-am fi avut astăzi nici țară, nici pământ și nici n-am fi fost aci... Să dăm țăranului pământ deajuns, să-i dăm lumină și să-i dăm dreptate...”⁵. Acestea erau cuvintele unui mare român cu origini umile, care repeta des slovele sacre: „pământ, lumină, dreptate”⁶.

Profesorul Christache Georgescu s-a stins din viață pe 1 august 1945, în satul natal.

„Biblioteci publice”

Cartea a fost publicată sub egida Asociației învățătorilor din Dâmbovița și începe cu o dedicație către această organizație: „*A dăruii largi reforme electorale fără a pregăti prin cât de modeste cunoștințe norodul să înțeleagă însemnătatea acestui dar; a împărți pământ fără a-i da puțința prin carte să*

învețe a storce tot belșugul din mustul brazdei, a-i zidi școli fără a-i da prilej să se mai întoarcă la carte după ce a împăturit diploma, e numai o fățarnicie, e numai formă și e numai minciună” (Ion Darie. *Lamura*, iunie 1924) – folosește ca motto o deviză francmasonică a lui C.A. Rosetti: *Luminează-te și vei fi*.

Primul capitol se intitulează *Necesitatea răspândirii culturii în masele poporului*. Cu tristețe, autorul recunoaște că, înainte de război, situația analfabeților în cele patru ținuturi care formează România Mare se prezenta astfel: în Basarabia 90%, în Bucovina 60%, în Ardeal 40 %, iar în Vechiul Regat 43%.

„După realizarea idealului nostru național, e de mare trebuință să ne dăm toate silințele ca să înceteze rușinea analfabetismului, care pune țara noastră în rândul celor mai înapoiate țări din această parte a lumii. Această stare de lucruri, această umbră întunecoasă mai ales că nu mai putem să rămânem în urma altor țări și a unora din cetățenii noștri de altă limbă, cărora împrejurările le-au fost mai prielnice, pentru întinderea științei de carte în masele poporului”⁷.

⁵ Victor Brânduș, *op.cit.*, p. 41.

⁶ Victor Brânduș. *op. cit.*, p. 41.

⁷ Christache Georgescu. *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura: Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 4.

„Această răspândire a culturii în masele poporului este necesară nu numai propășirii, dar chiar existenței statului nostru, deoarece existența unui stat stă în strânsă legătură cu cultura lui: cultura este o nevoie esențială pentru traiul și propășirea statului modern; ea pune în valoare bogățiile moarte și vii ale lui și ale unui popor; ea cercetează condițiile cele mai priincioase de trai ale lor; face să se înfrupte un popor la mersul înainte al civilizației; ea singură îi dă locul ce merită în mijlocul celorlalte popoare”.⁸

Problema culturală ocupă primul loc în dezvoltarea țării după Marea Unire.

Ofensiva culturală trebuie să se manifeste atât în mod oficial, cât și extraoficial, după cum menționează autorul. Pentru a-și susține ideile, acesta recurge, de multe ori, la citatele din textele unor personalități europene. Astfel, următorul capitol este intitulat: *Cartea e cel mai bun mijloc de cultură*.

„Cel mai puternic mijloc de cultură este cartea. Fără să tăgăduim progresul și ajutorul ce va aduce culturii mijloacele moderne, filmul și radio, trebuie să recunoaștem că ele nu pot înlocui cartea,

acest prieten și sfetnic bătrân al omului. Aceste mijloace de cultură nu pot merge la căpătâiul bolnavului, lângă patul slăbănogului, pe genunchii copilului, în mâna săracului, sub vederile slăbite ale bătrânului, în singurătatea sihastrului și a misantropului. Singură cartea rămâne să pătrundă acolo, unde celelalte se opresc sau nu sunt primite, în coliba umilă și pe cele mai sărăcăcioase meleaguri, în colțul retras al odăiței și sub lampa mângâioasă a căminului; ea poate fi pretutindeni și oricând cu cititorul”.⁹

Cultura adevărată se păstrează și se răspândește prin carte și prin ea ne îmbogățim cunoștințele.

Următorul capitol se intitulează *Importanța și folosul bibliotecilor*.

„Bibliotecile publice și în special bibliotecile populare sunt un complement necesar al școlilor. Fără bibliotecile publice opera școlilor, mai ales a școlilor inferioare, rămâne abia începută și scopul ei în cea mai mare parte rămâne paralizat”.¹⁰

„Folosul bibliotecilor populare constă și în faptul că, în ele făcându-se o alegere a cărților, feresc publicul de cărți rele și nefolositoare. Alegerea cărților

⁸ Christache Georgescu. *op. cit.*, p. 4.

⁹ Christache Georgescu. *op. cit.*, p. 5.

¹⁰ Christache Georgescu. *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 10.

ca și alegerea prietenilor e o datorie însemnată. O carte bună, zice Milton, este sângele prețios și vital al unui spirit ales, îmbălsămat și făcut într-adins pentru o viață, care va depăși viața”.¹¹

Un alt capitol este intitulat *Dezvoltarea bibliotecilor în decursul timpurilor*, care începe cu două maxime: „Întreabă-te cât citește un popor, dacă vrei să știi cât de cult este”, alături de: „Vreți să cunoașteți progresul unei țări? Numărați câte biblioteci are”.¹² Autorul arată că o țară cu biblioteci, cu oameni care citesc, este o țară dezvoltată din toate punctele de vedere. În continuare, el prezintă situația bibliotecilor din antichitate până în acele zile.

„Cea mai veche bibliotecă la Greci a fost aceea a lui Pisistrat în Atena, iar cele mai renumite au fost cea din Pergam și cea din Alexandria. La romani găsim la început biblioteci așezate în temple sau în dependințele termelor, băi publice, unde se adunau oamenii din toate clasele sociale. Mai târziu, victoriile romanilor au adus la Roma biblioteca regilor macedoneni

precum și pe a regilor Pontului, care au fost puse la dispoziția publicului. Adevărate biblioteci au înființat apoi la romani: Varron, Atticus, Cicero și August. Căderea Imperiului Roman atrage după sine și distrugerea bibliotecilor”.¹³

Apoi autorul trece la principalele biblioteci din epoca medievală. „În vremurile medievale bibliotecile se reconstituiră cu încetul în mănăstiri. Cităm pe cea din Cluny și pe cea de la muntele Athos, renumite prin bogățiile lor prețioase”.¹⁴

Apar primele biblioteci pe lângă școli renumite și universități. „Astfel biblioteca din Sorbona ajunge cel mai important focar de cultură în timpul evului mediu. Biblioteci frumoase mai posedă în acest timp regii Franței, Angliei, Aragonului precum și papii de la Roma”¹⁵.

În capitolul *Situația bibliotecilor în câteva state* se menționează că, în Statele Unite, Franklin a întemeiat în 1732 cea dintâi bibliotecă publică.¹⁶ Autorul urmărea să-i informeze și să-i convingă pe cei implicați cu privire la ceea ce ar

¹¹ Christache Georgescu. *op. cit.*, p. 11.

¹² Christache Georgescu. *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 14.

¹³ Christache Georgescu. *op. cit.*, p. 14.

¹⁴ Christache Georgescu. *op. cit.*, p. 14.

¹⁵ Christache Georgescu. *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 14.

¹⁶ Christache Georgescu. *op. cit.*, p. 15.

fi trebuit întreprins și la noi în vederea apropierei de realitățile mondiale.

Un alt capitol este *Bibliotecarul*, despre care autorul spune că „devine un îndrumător pentru cetitor, un prieten și un pilot în vastul labirint al dulapurilor cu cărți”. El compară biblioteca cu un mic laborator, dar care „fără laborantul sau mecanicul pregătit nu poate funcționa cum trebuie”¹⁷. Acest lucru ilustrează adoptarea unei concepții moderne față de profesia de bibliotecar și rolul ei. El remarcă faptul că „țările care se îngrijesc de cultura poporului, care au biblioteci, pun mare preț pe pregătirea bibliotecarilor”¹⁸. În capitolul *Biblioteci publice în țara noastră*, autorul recunoaște cu tristețe că situația nu este de invidiat. Acolo unde nu există bibliotecă publică nu se poate dezvolta o adevărată activitate culturală, „când numărul analfabeților este încă mare, numărul cărților este încă mic, numărul celor care știu carte este de asemenea încă mic, iar bibliotecile cele câteva care erau la noi nu cuprind cărțile de care se poate folosi săteanul”¹⁹.

¹⁷ Christache Georgescu. *Biblioteci publice*.
Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți
Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 27.

¹⁸ Christache Georgescu. *op. cit.*, p. 27.

¹⁹ Christache Georgescu. *Biblioteci publice*.
Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți
Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 28.

În continuare, referindu-se la rolul jucat de Casa Școalelor după război, Christache Georgescu l-a evaluat cu bună credință, dar a observat că, deși se distribuiseră școlilor pentru biblioteci, câte 150 de cărți, învățătorii, fiind săraci și răspunzători pentru ele, preferau să le țină încuiate decât să le plătească în cazul în care ar fi fost pierdute.

În capitolul *Dezvoltarea dragostei pentru citit*, preocupându-se de psihologia populară, autorul semnalează necesitatea adaptării colecțiilor la specificul acesteia și la cultivarea obișnuinței de a citi, alocând un spațiu important pentru prezentarea sălii bibliotecii. El se referă în primul rând la confortul cititorului, la calitățile bibliotecarului și la relația acestuia cu cititorul. Elevii erau încurajați să citească, iar cel care citea cel mai mult urma să fie premiat.

„Să citim mereu și azi și mâine până când săteanul va ajunge să citească singur. Atunci el va găsi în carte pe cel mai liniștit și mai bun învățător al sufletului și nevoilor lui. Fără o victorie a spiritului nicio cucerire nu e sigură”.²⁰

În capitolul *Legiferarea bibliotecilor*,

după menționarea regulamentelor vechi și ale unor decrete, Christache Georgescu a subliniat nevoia unei legislații eficiente care să poată fi respectată și aplicată, obligând astfel la organizarea și dezvoltarea bibliotecilor și nelăsând pe seama bunăvoinței locale acest lucru.²¹

Un deosebit sprijin în dezvoltarea bibliotecilor l-a oferit și Fundația Culturală „Voievodul Mihai”. Răspândirea cărții în popor constituie unul dintre punctele programului fundației.

„Ar fi un semn, un mare semn, dacă această putere care e cartea s-ar găsi de vânzare pe taraba celei din urmă prăvălii de țară, alături de sapă ori de coasă. Când omului i-ar trebui una, s-o cumpere și pe cealaltă”.²²

În ultimul capitol al cărții, *Situația bibliotecilor în țara noastră și clasificarea lor*, autorul constată o problemă valabilă, din păcate, și astăzi: „nu știm precis, nici câte biblioteci mari avem, nici câte populare și mărunte. Se înțelege atunci cum nu putem ști nici câte și mai ales ce cărți și documente cuprind, nici cum le-ar putea folosi cineva. Aceasta nu înseamnă că bibliotecile nu și-ar avea cataloagele și

20 Christache Georgescu. *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 32.

21 Christache Georgescu. *op.cit*, p. 33.

22 Christache Georgescu. *op. cit*, p. 37.

inventarele lor, dar ele nu rămân mai puțin pe înălțimi și izolate”²³.

La finalul lucrării sale, Christache Georgescu avansa o serie de propuneri, subliniind că „bibliotecile publice constituind o verigă însemnată în viața intelectuală a unei țări, aceste tezaure de mare preț au fost înființate și folosite aproape peste tot. Imitând exemplul altor țări, pentru infiltrarea gustului de citit în popor, pentru procurarea cărților necesare tuturor, pentru continuarea și înmulțirea cunoștințelor dobândite prin școli, datori suntem și noi să le dăm o mai mare dezvoltare și înflorire. E de neapărată nevoie să le asigurăm existența printr-o

legiferare obligatorie și cu sancțiuni, care să le ofere local fonduri necesare și bună funcționare”²⁴.

Trebuie punctat faptul că lucrarea tipărită la Târgoviște a fost bine primită, apărând în presa vremii o serie de articole în *Boabe de grâu*, prin eforturile Casei Școalelor, prin demersurile Fundației Culturale „Principele Carol” și prin acelea ale bibliologilor de la Cluj și București, în perioada 1930-1940.

Lucrarea lui Christache Georgescu a fost scrisă într-un context socio-cultural în care avea să se dezvolte bibliologia românească modernă.

²³ Christache Georgescu. *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 40.

²⁴ Christache Georgescu. *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, p. 46.

Lucrările Profesorului Christache Georgescu

- *Creșterea și instrucțiunea copiilor la români*. București: Tipografia G.A. Lăzăreanu, 1908, 158 p.
- *Conferințe și discursuri*. vol. I. București: Tipografia G.A. Lăzăreanu, 1908, 134 p.
- *Cuza-Vodă*. Conferință ținută în amfiteatrul gimnaziului din Târgoviște, în seara de 30 martie 1912. Târgoviște: Tip. „Viitorul” Petre G. Popescu, 1912, 43 p.
- *Către Ideal. Spre Patriotism*. Două conferințe ținute în amfiteatrul gimnaziului din Târgoviște. Târgoviște: Tip. Dâmbovița „Florea Pârvulescu & Ilie Ch. Pârvulescu”, 1913, 66 p.
- *Credința în Dumnezeu*. Târgoviște: Tipografia „Viitorul” Petre G. Popescu, 1925, 38 p.
- *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, 48 p.
- *Matei Basarab*. București: Tipografia ziarului „Universul”, 1937, 92 p.
- *Patriotismul*. București: Editura „Tiparul Editurii noastre”, 1939, 70 p.

Lucrări despre Profesorul Christache Georgescu

- Florica Deftu. „Oameni ai școlii: Christache Georgescu”. În: *Revista Valachica – Studii și cercetări de istorie și istoria culturii*, Târgoviște: Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească Târgoviște”, nr. 16, 1998, p. 61-64.
- Victor Petrescu. Serghie Paraschiva. *Dicționar de literatură al județului Dâmbovița 1508-1998*. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 1999, 311 p.
- Gheorghe Buluță. „Un bibliolog uitat: Christache Georgescu”. În: *Curier – Revistă de cultură și bibliologie*, Târgoviște, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”, An X, nr. 1-2 (18-19), 2003, p. 13-15.
- Victor Petrescu. „Christache Georgescu – preocupări istorice și culturale”. În: *Curier-Revistă de cultură și bibliologie*, Târgoviște, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”, An XXI, nr. 2 (42) 2015, p. 41- 42.
- *Enciclopedia Orașului Târgoviște*. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2012, 520 p.

Referințe bibliografice:

1. Brânduș, Victor. *Figuri de cărturari și artiști în Târgoviște*. Târgoviște: Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Dâmbovița, 1982, 115 p.
2. Georgescu, Christache. *Biblioteci publice*. Târgoviște: Editura Tipografia și Legătoria de cărți Dâmbovița „Elena I. Ch. Pârvulescu”, 1931, 48 p.
3. Iorga, Nicolae. *Oameni cari au fost*. București: Editura Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II, Vol. I, 1935, 466 p.

Marșul pentru Educație

– semnificații și așteptări –

Flaviu George Predescu

poză de la Marșul pentru Educație,
arhiva personală a autorului.

Afiliați Federației Naționale Sindicale „Alma Mater”, membrii Sindicatului Liber din Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” au luat parte la Marșul pentru Educație, care a avut loc în luna mai, la București. Manifestația a pornit din Piața Victoriei și s-a încheiat în fața Palatului Parlamentului, cu participarea a peste 15 000 de persoane.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol

I” este o instituție publică, cu personalitate juridică, aflată în subordinea Ministerului Educației. Prezența angajaților BCU „Carol I”, membri de sindicat, la protest s-a făcut fără afectarea programului cu publicul.

După cum au declarat într-un comunicat comun, liderii Sindicatelor Libere din Învățământ, Federația Sindicatelor din Educație „Spiru Haret” și Federația Națională Sindicală „Alma Mater”, marșul a

Desen realizat de Costel Sandu

poză de la Marșul pentru Educație, arhiva personală a autorului

fost organizat în numele celor aproximativ 300 000 de salariați din învățământ, ale căror drepturi și interese le reprezintă.

La solicitarea redacției, Bogdan Popescu, lider al sindicatului din BCU „Carol I”, a prezentat, pe puncte, revendicările angajaților din educație, cu accent pe doleanțele instituției noastre:

„1. Principala noastră revendicare este, în acest moment, plata sporului pentru condiții de muncă, un spor absolut legitim pentru salariații bibliotecii. Acesta a fost plătit încă din anul 1993, fără întrerupere, până la 1 ianuarie 2018, în conformitate cu măsurătorile efectuate periodic de instituțiile abilitate (Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București, respectiv Societatea Națională de Radiocomunicații S.A.), care certificau existența unor factori

care afectează sănătatea salariaților.

Începând cu 1 ianuarie 2018, Ministerul Educației a sistat alocarea sumelor necesare plății acestui drept, deși existau măsurători efectuate, aflate în termenul de valabilitate.

La solicitarea Federației Naționale Sindicale „Alma Mater” de a formula un punct de vedere, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale a precizat că sporul trebuia plătit de la 1 ianuarie 2018 și majorat cu 25%, conform Legii 153/2017, motiv pentru care Sindicatul Liber din Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” a demarat acțiuni în instanță, prin care a recuperat, parțial, sumele de bani de care salariații nu au beneficiat.

Cu puține și fericite excepții, celor mai mulți dintre salariații din învățământ nu

li s-a mai plătit sporul pentru condiții de muncă începând cu anul 2018 și până în prezent, fiind singurul sector de activitate aflat în această situație.

2. Instituirea regulii indexării anuale a salariilor.

3. Plata orelor suplimentare.

4. Creșterea anuală a investițiilor în învățământ și creșterea bugetului pentru achiziția de publicații.

5. Bineînțeles, susținem creșterea salariilor personalului didactic de predare, astfel încât salariul profesorului debutant să fie cel puțin egal cu salariul mediu brut pe economie. Dascălii ar trebui să fie posesorii celor mai multe cunoștințe ale unui domeniu. Ei trebuie să-i inspire pe tineri, să-i facă să-și dorească să știe mai mult și să le descopere tainele materiei pe care o predau și, nu în ultimul

rând, să le insuflă dragostea de carte. În mod categoric, profesorii ar trebui să fie selectați dintre cei mai buni absolvenți ai facultăților și, pentru a reuși acest lucru, este nevoie și de o motivație financiară. Profesorii trebuie să-și poată canaliza întreaga lor energie pentru deslușirea tainelor domeniului lor, fără a avea grija zilei de mâine. Nu înseamnă că o majorare semnificativă a salariilor cadrelor didactice ar duce în mod automat la creșterea calității actului de predare. Acesta este doar primul pas. Dar, în lipsa acestuia, vom avea, cu certitudine, un corp profesoral care se va zbate în mediocritate și frustrare, cu efecte semnificative asupra viitorului României.”

Bogdan Popescu,

lider al Sindicatului Liber din Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București

Despre Federația Națională Sindicală „Alma Mater”

Federația Națională Sindicală „Alma Mater” este o organizație constituită la nivel național, prin liber consimțământ, din organizații de tip sindical, înființate după 22 decembrie 1989 în universități, unități conexe și institute de cercetare din România, care funcționează ca persoană juridică de sine stătătoare, pe baza prevederilor prezentului statut. De asemenea, vizează restabilirea poziției sociale a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ, în spiritul tradiției învățământului românesc interbelic, propunându-și să acționeze pentru integrarea învățământului românesc în sistemul educațional european și, nu în ultimul rând, militează pentru unitatea mișcării sindicale din învățământ, cât și pentru integrarea acesteia în sistemul sindical european.

Sindicatul Liber din Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București s-a înființat în februarie 1990 și de atunci a funcționat fără întrerupere.

Expoziția Alexandru Tzigara-Samurcaș - 150 ani de la naștere -

Ciprian Dobrescu

La Muzeul Național al Țăranului Român s-a desfășurat un eveniment cultural de anvergură, o expoziție cu tema „Alexandru Tzigara-Samurcaș – Întemeietorul Muzeului Național”, menită să facă mai bine cunoscută publicului una dintre cele mai complexe personalități ale culturii române, Alexandru Tzigara-Samurcaș (1872-1952). Vernisajul a avut loc pe 24 noiembrie 2022, iar colecțiile de artă veche românească adunate au putut fi admirate până în data de 21 mai 2023, în sediul central al Muzeului Țăranului Român, de pe bulevardul Kiseleff nr. 3 din București.¹

De numele marelui învățat se leagă punerea bazelor științifice ale muzeologiei, dar și o muncă neîntreruptă pentru cultivarea gustului estetic al publicului față

de artefactele trecutului. Celebrul jurist Istrate Micescu s-a exprimat în termeni elogioși la adresa lui Tzigara-Samurcaș: *Sprijinit de Odobescu, Tzigara-Samurcaș a studiat în străinătate, ceea ce pe vremuri era o cinste. Și-a însușit rigoarea, uneori masivă, a culturii Germaniei imperiale [...] A călătorit prin toată Europa [...] A colindat uneori călare meleaguri românești, căutând trecutul în frumusețile lui. A cules din plăsmuirile românului esența spiritualității acestuia, fără a fi adulator al mulțimilor. A adunat ca să dăruie, în speranța alcătuirii unui Muzeu Național. A lucrat pentru România.*²

Acesta a fost un apreciat și credincios colaborator al regelui Carol I, lucru dovedit inclusiv prin atenția cu care s-a îngrijit de bunul mers al activității Fundațiunii

¹ Patricia Marinescu, „Expoziție dedicată lui Alexandru Tzigara-Samurcaș, întemeietorul Muzeului de la Șosea”, *Curatorial.ro*, <https://curatorial.ro/arta/expozitie-dedicata-lui-alexandru-tzigara-samurcas-intemeietorul-muzeului-de-la-sosea/>. [accesat pe 10. 05. 2023]

² Geta Costache (red.), *Alexandru Tzigara-Samurcaș (1872-1952)*, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București, 2004, p. XII.

Casa de lemn a meșterului Antonie Mogoșdin
Ceauru de la Muzeul Național al Țăranului Român,
imagine din arhiva personală a autorului

Universitare „Carol I”. El a participat la conducerea acestei instituții de mare prestigiu cultural aproape jumătate de secol, la început în calitate de bibliotecar, iar din 1914 și până la pensionarea de la finalul lui 1946, în calitate de director. După ce a obținut doctoratul în anul 1896, frecventând cursurile universităților din München și Berlin, a dobândit cunoștințe prețioase de filozofie, arheologie și istoria artei, care îi vor fi extrem de folositoare în munca de mai târziu.

Activitatea sa neobosită în slujba culturii naționale nu a rămas neobservată

Bustul lui Alexandru Tzigara-Samurçaș (1872-1952)
de la Muzeul Național al Țăranului Român,
imagine din arhiva personală a autorului

de Casa Regală, dovadă fiind faptul că Tzigara-Samurçaș a fost decorat, în 1914 și 1926, cu înalte distincții de stat, de către regii Carol I și Ferdinand.

Alexandru Tzigara-Samurçaș și-a legat numele și de alte două instituții-simbol ale capitalei: Muzeul Țăranului Român (cunoscut pe vremea respectivă ca Muzeul Național) și Muzeul „Theodor Aman”. În toamna anului 1906, marele învățat devine, în urma emiterii unui decret regal, directorul Muzeului Etnografic, de Artă Națională, Artă Decorativă și Artă Industrială, iar doi ani mai târziu și

director al Muzeului „Theodor Aman”. În spațiile muzeale ale celor două instituții au fost adăpostite impresionante colecții de artă, acestea putând fi admirate și datorită calităților excepționale de organizator ale lui Tzigara-Samurcaș. Cultura sa impresionantă a fost pusă în valoare prin deceniile de publicistică și în cadrul prelegerilor susținute la Universitățile din Cernăuți și București.³

În urma unei vizite întreprinse în toamna anului trecut la Muzeul Țăranului Român, am rămas cu adevărat uimit de volumul enorm de muncă pe care l-a depus Tzigara-Samurcaș pentru aducerea în prim-plan a obiectelor de patrimoniu național. Mai mult, celebrul etnograf a introdus și principii moderne, occidentale de organizare muzeală, care au constituit un punct de reper pentru alte instituții de profil din țară. Atracția principală o reprezintă deosebita casă de lemn a meșterului Antonie Mogoș din Ceauru, o localitate din județul Gorj, Oltenia. Clădirea în sine a muzeului este o veritabilă

bijuterie arhitectonică în stil neoromânesc. Piatra de temelie a muzeului a fost pusă pe 30 iunie 1912, dar declanșarea Primului Război Mondial și problemele legate de finanțarea construcției au întârziat încheierea lucrărilor până în anul 1941.⁴

Arhitectul Nicolae Ghica-Budești a făcut eforturi neobosite pentru a duce la bun sfârșit proiectul de construcție al muzeului. Inițial, instituția a funcționat în vechea clădire a Monetăriei Statului de pe Șoseaua Kiseleff și a avut mai multe denumiri. De la complicatul nume de „Muzeu de Etnografie, de Artă Națională, Artă Decorativă și Artă Industrială” (1906), s-a optat, în cele din urmă, pentru mai simpla și elocventa denumire de „Muzeul de Artă Națională Carol I” (1915).⁵

Instalarea regimului de democrație populară, la finalul anilor '40, nu avea cum să nu schimbe destinul instituției. Conducerea Partidului Muncitoresc Român a dispus crearea în anul 1953 a Muzeului Lenin-Stalin, devenit mai târziu Muzeul Partidului Comunist Român.⁶

3 „Alexandru-Tzigara-Samurcaș 1872-1952”, *Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”*, https://sites.google.com/a/bcub.ro/biblioteca_centrala_universitara_carol_i_bucuresti/cataloge/alexandru-tzigara-samurcas. [accesat pe 12. 05. 2023]

4 Adina Berciu-Drăghicescu, *Personalități ale științelor informării documentării din spațiul românesc*, Ed. Universității din București, 2008, pp. 171, 172.

5 „Muzeul de la Șosea”, *Muzeul Țăranului Român*, <https://muzeultaranuluiroman.ro/istoric/>. [accesat pe 15.05. 2023].

6 Elena Marica, „Muzeul Țăranului Român, București. Reprezentarea sau exorcizarea regimului comunist?” 2021, *Romanian Monuments*, <https://romanianmonuments.wordpress.com/2021/02/18/muzeul-taranului-roman-bucuresti-reprezentarea-sau-exorcizarea-regimului-comunist/>. [accesat pe 17.05. 2023]

Un complex muzeal reprezintă o veritabilă capsulă a timpului, care răspunde nevoilor estetice ale unei societăți.⁷ Rolul social de educare a gustului vizitatorilor a fost excelent intuit de Tzigara-Samurcaș, el dorind să transforme muzeul într-un spațiu de incursiune panoramică asupra spiritului material al unui întreg popor. De aceea, în calitate de director, a călătorit

foarte mult pentru a aduna acele artefacte care dădeau măsura geniului artistic țăranesc din spațiul românesc. De-a dreptul spectaculoase mi s-au părut sculpturile în lemn realizate de meșterul Mogoș, dacă ne gândim la mijloacele modeste pe care le-a avut la dispoziție pentru ridicarea căsuței tradiționale. Același entuziasm l-a încercat și pe Alexandru Tzigara-Samurcaș, fapt ce

⁷ Arhim. Mihail Daniliuc, „Muzeul, o autoritate „vie”, indispensabilă pentru societate”, *ziarul Lumina*, 2013. <https://ziarulumina.ro/opinii/repere-si-idei/muzeul-o-autoritate-vie-indispensabila-pentru-societate-81666.html>. [accesat pe 18. 05. 2023]

răzbate din paginile scrierilor sale redată mai jos:

Casa lui e, într-adevăr, o operă de seamă; este cum nu se poate mai reușită, în proporțiuni ca și în amănunte. [...] Toată casa e de bârne de stejar; toată e de lemn, fără nici o cărămidă. Pe fruntarul casei, se vede cioplit anul începerii lucrării: 1875; pe ștenapul porții: 1878. Grinzile și toate încheieturile lor sunt așa de bine croite, încât s-au așezat și încheiat perfect la reconstituirea în muzeu. Economia casei este foarte simplă. [...] Două «hodăi» și o pivniță. [...] Pridvorul casei constituie fațada principală, podoaba casei. Și aceasta e într-adevăr tare mândră la casa lui Mogoș. Toată e înflorită cu sculpturi. Cei șapte stâlpi, mai ales, sunt minunați. Scunzi și subțiri, sunt totuși destul de bine legați, ca să poată susține cu ușurință greutatea ce-i apasă. Și, deși așa de rudimentari ciopliți, ei conțin, în germen, toate elementele coloanei clasice. De aceea produc o impresie așa de plăcută și desăvârșită. Au baza și capitelul la fel: de formă pătrată, cu câte o floare făcută cruce pe fiecare față. Fusul stâlpului e cu glafuri, lucrate în spirală, «sucitură făcută cu dăltușul». [...] Proporția și eleganța acestor stâlpi e admirabil reușită.⁸

Această casă țărănească conține

elemente aparte, care pot fi sesizate chiar și privindu-le prin prisma unui ochi de nespecialist. Toate elementele decorative sculptate în lemn, prezente pe diverse obiecte casnice, veșminte sau construcții, fac parte dintr-un limbaj codificat propriu universului lumii rurale.

Tot în cadrul acestei expoziții de excepție mai pot fi admirate veșminte populare masculine și feminine; o colecție deosebită de ouă încondeiate foarte elaborat; cruci de fântână, fragmente de porți tradiționale și troițe din secolul al XIX-lea, obiecte personale care i-au aparținut marelui savant, fotografii de familie care atestă ascendența boierească a acestuia, dar și o serie de cărți care i-au adus notorietate științifică pe plan european.

Viziunea sa modernă și inovatoare de punere în valoare a tezaurului cultural românesc a fost remarcată și apreciată inclusiv de comunitatea academică de peste hotare. Inițiativa lui de a dezmembra, a transporta sute de kilometri și de a reasambla o casă tradițională, a constituit un act de mare curaj, care a stârnit curiozitatea contemporanilor. Încântarea față de o astfel de realizare l-a făcut pe Konrad Hahm, directorul unui important

8 Al. Tzigara-Samurcaș, *Scrieri despre arta românească*, București, Ed. Meridiane, 1987, pp. 50, 51.

muzeu berlinez, să se exprime astfel, în anii '30: *În mijlocul unei săli încăpătoare, simplă, dar plină de lumină se înalță o clădire ca un altar. Nu este un templu antic de marmură, ci o simplă casă țărănească.*⁹

Marele om de cultură Tzigara-Samurçaș avea o concepție de pionierat cu privire la menirea muzeelor într-o societate civilizată. El era de părere că astfel de instituții reprezintă „cea mai desăvârșită expresie a culturii unei țări, cele mai eficace focare de întreținere a iubirii de patrie... chiar înfrățirea între neamuri poate fi înlesnită prin muzee”.¹⁰

Cu o energie inepuizabilă, Al. Tzigara-Samurçaș a dorit să se facă cunoscut în străinătate tot ce este mai frumos din mediul rural românesc. La evenimentele expoziționale internaționale de la Berlin (1909), Amsterdam (1910), Roma (1911), Paris (1925), Helsinki (1935)¹¹ ș.a., el a căutat să demonstreze faptul că, prin ceea ce avem de oferit din punct de vedere cultural, putem năzui să ne numărăm printre statele cu tradiție în sfera muzeisticii.

În încheiere, cred că toți cei care au trecut pragul acestei expoziții temporare

au avut ocazia să reflecteze la faptul că o personalitate cu asemenea calități intelectuale reprezintă cu adevărat un model de urmat, datorită abnegației și muncii asidue pe care le-a pus în slujba culturii noastre naționale. Spațiile expoziționale ale muzeului s-au dovedit deosebite, atmosfera generală a fost una dinamică, propice dorinței de a petrece câteva ore agreabile într-o după-amiază de primăvară.

9 „Alexandru Tzigara-Samurçaș – Întemeietorul Muzeului Național, noiembrie” 2022, *RFI România*, <https://www.rfi.ro/eveniment-150615-alexandru-tzigara-samurcas-intemeietorul-muzeului-național>. [accesat pe 18. 05. 2023].

10 Al. Tzigara-Samurçaș, „Tragedia Muzeului de Artă Națională” (în *Convorbiri literare*, VIII, 1930), în *Muzeografia românească*, București, 1936, pp. 103-104.

11 Valeriu Leahu, „Al. Tzigara-Samurçaș, muzeograf”, în *Muzeul Național*, Vol. I, 1974, pp. 175-176.

Expoziția „Alexandru Tzigara-Samurcaș-Întemeietorul Muzeului Național” de la Muzeul Național al Țăranului Român, imagine din arhiva personală a autorului

Biblioteca pentru toți

– Istoria unui proiect emblematic pentru dezvoltarea culturală a României –

Dr. Eugen Gabor

Pe 25 februarie 2023, televiziunile și site-urile de știri au preluat rapid, de pe o rețea de socializare, mesajul care anunța moartea filozofului Mihai Șora. Născut cu doi ani înainte de realizarea Marii Uniri și cu unsprezece ani înainte de apariția televizorului, Șora comunica public în ultima perioadă mai ales prin intermediul postărilor de pe Facebook. În cei 106 ani de existență, el a fost martorul nu doar al unor tragedii înfiorătoare, ci și al unor evoluții și progrese fără precedent în istorie.

Era greu ca o viață suprapusă unei perioade atât de complexe să nu stârnească și controverse. Dispariția filozofului a oferit un nou prilej de confruntare între susținătorii și criticii acestuia. Câteva întrebări continuă să suscite polemici. A devenit Șora colaborator al serviciilor secrete sovietice când se afla în Franța, la

începutul anilor 1940? A fost el împiedicat să plece din România, după ce se întorsese în 1948? A demisionat din funcția de ministru al învățământului după mineriada din iunie 1990? Îi aparține activitatea de pe Facebook din ultimii ani?

Istoricilor le va reveni misiunea de a încerca să ofere răspunsuri tranșante la aceste întrebări. Poate că Șora însuși va oferi posterității versiunea sa exhaustivă: nu e exclus să fi redactat un volum de memorii care să fie publicat la un moment dat. Cert este că, de cele mai multe ori, idealizarea sau demonizarea unei personalități e contraproductivă pentru conturarea unei imagini obiective. Totodată, dincolo de punctele controversate, există în mai toate biografiile realizări care nu pot fi umbrite de eventuale „pete”.

Nici în cazul lui Șora nu lipsesc realizările de acest gen. În repetate rânduri, el s-a opus radicalismului de dreapta. În prima parte a anilor 1940 a colaborat cu Rezistența Franceză. În 2000 s-a alăturat unei demonstrații împotriva lui Corneliu Vadim Tudor la care au participat, printre alții, și Alina Mungiu-Pippidi, Claudiu Crăciun sau Silvia Marton. Dacă trecem de la planul politic la cel cultural-educational, iese în evidență rolul esențial pe care Șora l-a avut în revitalizarea proiectului „Biblioteca Pentru Toți” (BPT).

Importanța filozofului în istoria acestui demers nu poate fi trecută cu vederea, dar nu trebuie nici supraestimată. În mod eronat, unele surse sugerează sau afirmă explicit că „Biblioteca Pentru Toți” ar fi fost înființată de către Șora.¹ În realitate, acestuia i se datorează supraviețuirea colecției și dezvoltarea acesteia în anii 1960. Fondarea avusese loc spre finalul secolului anterior. „Biblioteca Pentru Toți” a apărut exact în aceeași lună în care

¹ Anca Vancu, *Adevărul*, „Omul anului 2016 Mihai Șora, filosoful de 100 de ani cu zeci de mii de fani pe Facebook”, 31.12.2016, consultat în mai 2023, disponibil la <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/omul-anului-2016-mihai-sora-filosoful-de-100-de-1757087.html>; Doru Vulcan, *Europa Liberă România*, „106 ani. A murit filosoful și scriitorul Mihai Șora”, 26.02.2023, consultat în mai 2023, disponibil la <https://romania.europalibera.org/a/a-murit-mihai-sora-avea-106-ani/32288147.html>.

regele Carol I inaugura sediul Fundațiunii Universitare, anume în martie 1895.

Inițiatorul proiectului a fost folcloristul Dumitru Stăncescu, un tânăr preocupat de literatură, care își susținuse teza de doctorat în științe sociale la Liège (Belgia), în 1890. Acesta, inspirat de o colecție asemănătoare care apărea la Leipzig, a înființat „Biblioteca Pentru Toți” în colaborare cu editorul Carol Müller. Primul volum, publicat pe 1 martie 1895, reprezenta traducerea unor povești de Hans Christian Andersen, semnată de către Stăncescu.

Stăncescu a murit în iulie 1899, la numai 32 de ani, văduvind cultura română de un „...*intelligent și conștiincios*...”² cercetător literar. Din fericire, „Biblioteca Pentru Toți” nu a rămas „orfană”. În același an, ea a fost preluată de către Casa de Editură a Librăriei Alcalay.³ Fondatorul și gestionarul editurii era Leon B. Alcalay (1847-1920), un evreu sefard provenit dintr-o familie de condiție modestă, originară din Imperiul Otoman. El a reușit treptat să devină unul dintre cei mai importanți librari din țară. Preluarea și dezvoltarea spectaculoasă a proiectului lui

Stăncescu a fost deosebit de importantă pentru succesul său. Istoricul George Potra afirmă următoarele: „*«Biblioteca pentru toți», pe lângă scrierile autorilor clasici români, cuprindea traduceri din literatura universală. Ea a avut un răsunet și o circulație extraordinară (...) o găseai în mâinile tuturor, tineri sau bătrâni, de ambele sexe, în tramvai, tren sau grădini. Succesul acestei publicații a adus editorului un beneficiu apreciabil și l-a obligat în același timp să-i sporească tirajul și s-o înzestreze cu tot ceea ce era mai bun și mai nou din tipăriturile zilei.*”⁴ Diseminarea cărților a fost facilitată de faptul că prețul acestora era accesibil.

După moartea lui Alcalay, colecția a fost preluată de către Iancu Șaraga și S. Schwartz. Șaraga, originar dintr-o familie evreiască din Moldova, a fost unul dintre cei mai renumiți comercianți de carte din perioada interbelică. El și Schwartz au obținut o poziție dominantă în acest sector după ce au cumpărat Socec & Co., entitate controlată de frații de origine cehă Jean și Emil Socec. Totodată, Șaraga a rămas în memoria colectivă datorită inaugurării la București, în 1928, a unei copii a Galeriilor

2 Petre Crăciun, Mihaela Hură, *Portrete ale marilor povestitori*, Zorio, 2019, p. 68.

3 *Editura Minerva*, „Despre Editura Minerva”, consultat în mai 2023, disponibil la <https://www.edituraminerva.ro/despre-editura-minerva/>.

4 George Potra, *Din Bucureștii de ieri*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1990, p. 271.

Lafayette de la Paris. Clădirea, care astăzi găzduiește magazinul Victoria, a fost construită în locul librăriei Socec, ridicată în 1907. Înlocuirea librăriei cu un magazin universal nu era un semn al ieșirii echipei Șaraga-Schwartz din industria cărții. Dimpotrivă, editura celor doi parteneri a evoluat, extinzându-se până în 1939 la treisprezece sucursale în întreaga țară.⁵

În 1940, „Biblioteca Pentru Toți” însuma un număr de 1 536 de titluri. Proiectul a fost blocat temporar odată cu instituirea statului național-legionar și cu intrarea ulterioară a României în cel de Al Doilea Război Mondial; în 1941, nu apare niciun volum în cadrul colecției. În 1943, activitatea este reluată sub egida editurii Socec. Instaurarea regimului comunist duce la naționalizarea proiectului și la o oarecare stagnare a acestuia pe durata „obsedantului deceniu”.

Acesta este contextul în care parcursul „Bibliotecii Pentru Toți” se întretaie cu cel al unui filozof trecut de 40 de ani, revenit în România după o perioadă destul de lungă petrecută în Franța. Spre finalul anilor 1950, Mihai Șora ocupa funcția de redactor-șef la Editura de Stat pentru

Literatură și Artă (anterior lucrase la Ministerul de Externe și la Editura pentru Limbi Străine). În această calitate, el va pune bazele unei noi serii BPT, contribuind astfel semnificativ la îmbogățirea peisajului cultural-educational din România comunistă. Opere importante ale literaturii naționale și universale vor ajunge la publicul larg, fiind cunoscute și aprofundate deopotrivă de elevi, studenți, intelectuali și muncitori. Nu întâmplător, demersul lui Șora e acceptat de autorități în zorii unei perioade de aparentă liberalizare și apropiere de Occident a regimului autoritar de la București.

Ca și în perioada în care colecția era coordonată de către Leon Alcalay, esențial pentru popularitatea ei era prețul scăzut al volumelor publicate. Accesul la cultură nu era condiționat de situația materială a potențialului cititor. Mihai Șora povestea următoarele: *„În plin regim comunist (atât sub Dej, cât și sub Ceaușescu), am conceput și izbutit, tăcând și făcând, să realizez difuzarea – în zeci (și uneori sute) de mii de exemplare – a culturii universale, în condiții de accesibilitate fără precedent: doi la sută din salariul de bază (care era*

⁵ Ana-Maria Șchiopu, *Adevărul*, „Iancu Șaraga, cărturarul care a deținut Galeriile Lafayette. Nepoata lui: „În ’48, mama a fost obligată să renunțe la acțiuni, în favoarea Băncii de Stat”, 25.04.2020, consultat în mai 2023, disponibil la <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/iancu-saraga-carturarul-care-a-detinut-galeriile-2018130.html>.

de o mie de lei). În fiecare sâmbătă, la ora 14.00, era lansat, la Librăria «Sadoveanu» din București, un nou volum din «Biblioteca Pentru Toți», la prețul de cinci lei. Orice om, oricât de nevoiaș ar fi fost, reușea, în acei ani, să-și cumpere, cu doar douăzeci de lei pe lună, patru cărți de literatură.”⁶ Între 1960 și 1967, au ieșit de sub tipar peste 24 de milioane de exemplare.

În anii 1960, au apărut în cadrul colecției lucrări ale unor autori care,

probabil, n-ar fi trecut de cenzura din perioada stalinistă. Printre alții, îi amintim pe Albert Camus, André Gide, Thomas Mann și Titu Maiorescu. Camus, decedat în 1960 în urma unui accident de mașină, fusese adeptul unui libertarianism de stânga, criticile lui la adresa comunismului alterând relațiile dintre el și Jean-Paul Sartre. Gide, la fel ca Panait Istrati anterior, observase în 1936 faptul că sistemul sovietic era unul liberticid, străin de elanul

⁶ Apud Anca Vancu, *op. cit.*

revoluționar care pusese capăt regimului țarist. Thomas Mann sublinia în 1949 că există o diferență în ceea ce privește rădăcinile morale ale comunismului și cele ale nazismului. Autorul considera că, dacă în primul caz avem de-a face cu o viziune a unui viitor mai bun cu accente umaniste, în cel de-al doilea ne confruntăm cu o formă diabolică de nihilism. Cu toate acestea, el evidenția că regimurile comuniste au prea puține în comun cu idealurile de justiție socială, pe care clamau că le promovează: „*E o tragedie că revoluția comunistă din Rusia a devenit autocratică și nu a dus la eliberarea poporului rus.*”⁷ Nu în ultimul rând, Titu Maiorescu era una dintre figurile cele mai reprezentative ale conservatorismului românesc, în epocă fiind de notorietate polemicile dintre el și Constantin Dobrogeanu-Gherea (primul ideolog marxist de anvergură din spațiul autohton).

Șora a fost înlăturat de la Editura pentru Literatură în 1970, an în care aceasta era transformată în Editura Minerva. Treptat, s-a încheiat și „epoca de aur” a „Bibliotecii Pentru Toți”. Exemplarele tipărite sub

coordonarea lui Șora au influențat și modelat însă și generațiile ulterioare. Decenii la rând, cărțile BPT cu copertă roșie (autori români) sau albastră (autori străini), prezente pe rafturile bibliotecilor publice sau personale, au fost deschise de noi și noi cititori. De exemplu, eu am descoperit ediția cu copertă albastră din 1963 a romanului „Război și pace” în Biblioteca Școlii Gimnaziale Coșnea (Bacău), la mai bine de 15 ani de la Revoluția din 1989. Opera lui Tolstoi m-a fascinat de la primele pagini, rămânând până astăzi una dintre cărțile mele preferate.

Decăderea „Bibliotecii Pentru Toți” s-a datorat și controverselor din postcomunism cu privire la drepturile asupra mărcii colecției. Disputa dintre publicația *Jurnalul Național* și Editura Minerva (privatizată în 1999) a fost tranșată în favoarea acesteia din urmă. Interesant este faptul că Ministerul Culturii a înregistrat la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) doar inițialele numelui (BPT), nu și varianta completă a acestuia.⁸

Discuția despre „Biblioteca pentru Toți” nu privește doar trecutul României. Mihai

⁷ Apud Howard Kennedy, *Stars and Stripes*, „Author Thomas Mann distinguishes between Nazism, pure communism”, 26 iulie 1949, consultat în mai 2023, disponibil la <https://www.stripes.com/news/author-thomas-mann-distinguishes-between-nazism-pure-communism-1.15197>.

⁸ *Ziare.com*, „Marius Tucă recunoaște că a folosit ilegal marca BPT”, 19 noiembrie 2009, consultat în mai 2023, disponibil la <https://ziare.com/media/mass-media/marius-tuca-recunoaste-ca-a-folosit-ilegal-marca-bpt-954705>.

Șora a dat dovadă de abilitate, reușind să revigoreze în anii 1960 un brand care părea vlăguit. Un proiect similar ar fi necesar și astăzi. Cu siguranță, mediul cultural-educational autohton ar avea nevoie de republicarea numerelor colecției și de apariția altora noi. Ar fi momentul ca „Biblioteca pentru Toți” să fie disponibilă și în format electronic. Totodată, o campanie de marketing potrivită ar putea, în egală măsură, să stârnească din nou interesul pentru cartea în format fizic. Așa cum nici apariția liftului nu a dus la dispariția scărilor, nici popularitatea e-book-urilor nu reprezintă o amenințare existențială pentru volumele tipărite.

Ca și în perioada în care colecția era coordonată de Leon Alcalay sau Mihai Șora, prețurile ar trebui să fie unele accesibile pentru publicul larg. Chiar numele ales de Dumitru Stăncescu ne arată că demersul are drept scop fundamental nu generarea de profit, ci propagarea literaturii la toate nivelurile societății. Mai ales într-o perioadă în care rețelele de socializare pot fi instrumentalizate cu ușurință în vederea răspândirii unor mesaje false, cultivarea spiritului critic are o importanță aparte.

Progresul nu poate fi realizat doar cu

ajutorul elitelor. Rolul lor modernizator va fi unul limitat câtă vreme între ele și majoritatea populației va continua să existe o prăpastie produsă de lipsa empatiei și a dialogului. Într-o remarcabilă pledoarie pentru creșterea nivelului cultural al categoriilor sociale inferioare, intitulată *Elogiul mediocrității*, regretatul sociolog Vintilă Mihăilescu afirma următoarele: „Măsura unei societăți avansate o dă nivelul de educație al acesteia. Dar atenție, nu vîrfurile, nu excepțiile, ci acea aurea mediocritas care înseamnă că toată populația este educată corespunzător! (...) Măsura unei societăți civilizate este dată de gradul ei de cultură. De cultură împărtășită de cât mai mulți dintre membrii acesteia. Noi avem o «elită culturală» care s-a rupt de «mase» și mase de hateri care detestă aceste elite. Cu toții ne întrebăm unde ne sînt valorile și modelele, dar fiecare se consideră un model și ține morțiș la propriile sale valori. «Calea de mijloc» a comunicării, a dialogului pare să fi dispărut din spațiul nostru public.”⁹

9 Vintilă Mihăilescu, „Elogiul mediocrității”, *Dilema Veche*, nr. 637, 5-11 mai 2016, consultat în mai 2023, disponibil la <https://dilemaveche.ro/sectiune/editoriale-si-opinii/situatiunea/elogiul-mediocritatii-590643.html>

Camil Petrescu (1894-1957) poză preluată de pe site-ul Muzeului Național al Literaturii Române (MNLR)

CAMIL PETRESCU: Dedicațiile autografe prezente în colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” din București

Carmen Constantinescu

„Căsnicia și războiul nu se pot povesti cu sinceritate”

Camil Petrescu

Prin ce anume sunt diferite dedicațiile autografe ale lui Camil Petrescu de altele? De ce trebuie păstrate și făcute cunoscute? Ce reprezintă pentru patrimoniul cultural național dedicațiile autografe ale lui Camil Petrescu? Toate aceste întrebări au dus la prezenta analiză, pe parcursul căreia m-am axat strict pe documentele aflate în colecțiile BCU „Carol I”.

Surse de informare și documentare

Pentru acest articol am apelat la accesarea unor baze de date, platforme online sau lucrări de referință, precum ProQuest, Ebsco, CEEOL și ARCANUM, dar spre surprinderea mea, niciunul dintre articolele găsite nu este de actualitate pentru subiectul cercetat. Până și platforma YouTube are un număr modest de filme despre Camil Petrescu, majoritatea fiind piese de teatru, lecturi audio și câteva emisiuni sau scurte prezentări. Cu toate acestea, am descoperit înregistrarea unei emisiuni radiofonice memorabile, care a devenit între timp de patrimoniu, avându-i ca invitați pe criticul de teatru Florica Ichim și pe fiul scriitorului, Camil Aurelian Petrescu. Emisiunea oferă informații importante pentru cercetătorul începător, cum ar fi trimiteri la reviste și câteva amintiri legate de viața lui Camil Petrescu.¹

În plus, merită amintite și alte surse folosite pentru cercetarea acestui subiect, precum scrisorile și evocările despre omul Camil Petrescu. Cu privire la analiza grafologică asupra scriitorului, menționez două lucrări importante despre grafie ale lui Henri Stahl, în care acesta face o analiză pe marginea unor dedicații autografe scrise de Camil Petrescu, pe filele cărților sale. Șerban Cioculescu a scris și el, într-un capitol din cartea *Amintiri*, despre dedicațiile autografe ale marelui prozator prezente pe cărțile din biblioteca personală a criticului, dar nu despre acestea voi scrie mai departe, ci despre cele existente în cărțile aflate în colecțiile BCU „Carol I” din București.

¹ Radio România Cultural: *120 de ani de la nașterea lui Camil Petrescu*. București: Revista Literară, 27 aprilie 2014. Disponibil pe web: <https://www.youtube.com/watch?v=uFwA41Qd7hM&t=468s> [accesat în noiembrie 2022]

„Înainte de a avea patima scrisului, am avut patima cititului... cărțile mi-au fost de nespus folos. M-au făcut să mă simt om întreg. Să am o vedere justă și destul de clară despre întâmplările din lume și despre înlănțuirea dintre ele.”²

Sintagma autograf:

Autograful provine din limba greacă veche și înseamnă un document scris de mână autorului.³ Din limba franceză *autographe*, având ca sinonim cuvântul olograf folosit în terminologia descrierii bibliografice din catalogul online al bibliotecii. Autograful poate fi sub formă de text, document, semnătură și obligatoriu trebuie să fie scris de mână autorului.⁴

Autograful a mai fost definit ca fiind semnătura autorului pe un volum, în cele mai multe cazuri însoțită și de o dedicație datată.⁵

Sintagma dedicație:

Dedicația este definită ca fiind un mic text omagial la începutul unei cărți, prin care autorul închină cartea unei anumite persoane.⁶

Dedicația autografă poate fi sau nu datată de către autor.

Dedicațiile autografe ale lui Camil Petrescu în colecțiile BCU „Carol I” din București.

Moștenirea culturală rămasă de la Camil Petrescu se află în diverse locuri publice sau private. O mică părticică din această moștenire culturală a intrat în fondurile de carte ale BCU „Carol I” prin donație și consider că nu poate fi lăsată necercetată. În urma căutării în baza de date a bibliotecii⁷, am descoperit titluri de carte care au rânduri inedite scrise de mână lui Camil Petrescu pe filele lor.

2 „Camil Petrescu: de la primul la ultimul jurnal”. În *Manuscriptum*: revistă trimestrială editată de Muzeul Literaturii Române. An X, (35), 1979. pp. 87.

3 Autograph”, Online etymology dictionary, <https://www.etymonline.com/word/autograph> [accesat în decembrie 2022]

4 Autograf, Dicționar explicativ al limbii române, <https://dexonline.ro/definitie/autograf> [accesat în decembrie 2022]

5 Olteanu, Virgil, *Din istoria cărții: Lexicon*. București: Editura Enciclopedică, 1992. p. 36.

6 Idem, p. 110.

7 Catalog online BCU „Carol I”, <https://catalog.bcub.ro> [accesat în ianuarie 2023]

Cărțile care au dedicațiile autografe scrise de Camil Petrescu:

- *Danton*. Cartea a fost tipărită probabil în București, însă datele publicării lipsesc de pe roman. Exemplarul provine din donația făcută de Cella Serghi și are o legătură de carte ale cărei coperti exterioare (coperta I și IV) prezintă elemente decorative geometrice, imprimate la rece. Pe cotorul cărții sunt imprimate inițialele ei C.S., de culoare aurie, iar pe fila 2 a forțațului este imprimat un ex-libris cu tuș de culoare albastră în interiorul căruia este scris cu majuscule *Cella Serghi*. Datele de publicare lipsesc, anul fiind, probabil, 1937. Foaia de titlu a cărții are dedicația scrisă cu cerneală neagră, rândurile nu sunt uniforme:

*„Cristianeii Livia Serghi din partea unui confrate
mult mai harnic, această dedicație reînnoită. Camil
Petrescu. 15 mai 1937”.* (Foto nr. 1)

FOTO 1.

Cartea are cota topografică: I 094/1138.

- *Versuri: Ideia. Ciclul Morții*. Cartea a fost tipărită în București la Editura Cultura Națională în anul 1923. Exemplarul provine din donația făcută de Cella Serghi, cu o legătură de carte ale cărei coperti exterioare (coperta I și IV) prezintă elemente decorative geometrice, imprimate la rece. Pe pagina de gardă, se distinge marca tipografică, în formă circulară, cu elemente antropomorfe. Forțațul este policrom, cu motive geometrice. Pe cotorul cărții sunt imprimate inițialele ei C.S., de culoare aurie, iar pe fila 2 a forțațului este imprimat un ex-libris cu tuș de culoare albastră, în interiorul căruia este scris cu majuscule „Donație Cella Serghi”. Ornamente interioare ale filelor de carte: chenare de culoare roșie încadrează fiecare pagină cu text.

Cartea are cota topografică: Io94/1065.

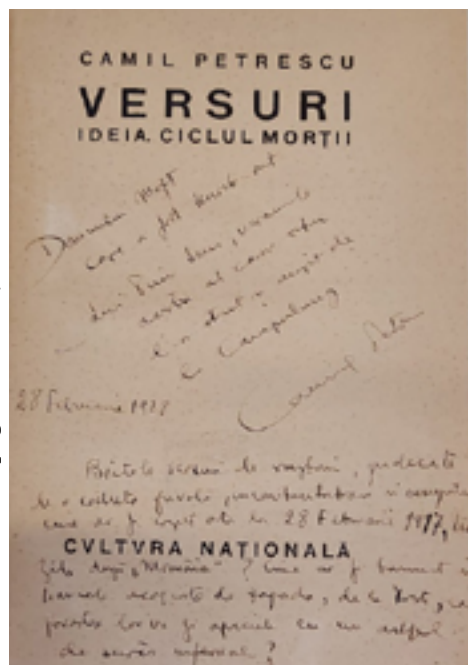

FOTO 2.

Dedicația autografă, compusă din două texte separate, a fost scrisă în anul 1928:

„Domnului Moft care a fost knock-out. Lui Puiu Senî, versurile aceste al căror ritm l-a știut și auzit de la Câmpulung. 28 februarie 1928.” Camil Petrescu. „Bietele versuri de război, judecate de o cochetă frivolă încântătoare și... cine ar fi crezut asta la 28 februarie 1917, la... zile după „Momâia”? Cine ar fi bănuir în tranșeele acoperite de zăpadă, de la..., că povestea lor va fi apreciată cu un astfel de surâs infernal?”

(Foto nr. 2)

Cartea are cota topografică: Io94/1386.

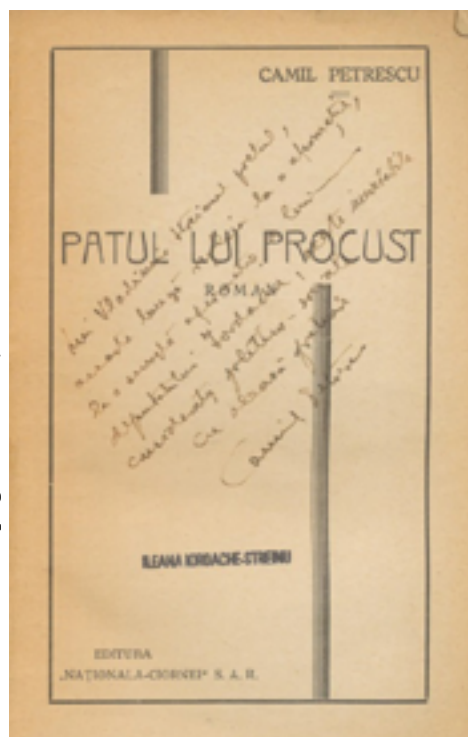

FOTO 3.

• *Patul lui Procust.* Cartea a fost tipărită în București, în două volume, la Editura Națională-Ciornei S.A.R., iar anul de publicare nu este menționat pe filele cărții. Dedicția, scrisă cu cerneală neagră, îi este adresată lui Vladimir Streinu:

„Lui Vladimir Streinu poetul, aceasta lungă... la o afirmație, la o simplă afirmație, a deputatului Iordache, aceste inevitabile considerații politico-sociale. Cu aleasă prețuire Camil Petrescu.”

(Foto nr. 3)

- *Bălcescu: 3 acte în 15 tablouri.* Cartea a fost tipărită în București la Editura de Stat, ediția din anul 1949, și provine din donația făcută de Ileana Streinu-Iordache. Pe foaia de titlu a cărții, dedicația lui Camil Petrescu este scrisă cu cerneală neagră:

„Dragă Vladimir Streinu rămâne ca viitorul să valorifice (sau nu) ... datele formulate astfel: Bălcescu e o lucrare fără semnificație artistică, ci numai atunci să continuăm jocul divergențelor noastre. Camil Petrescu. 28 martie 1949”.

Acest exemplar are pe pagina 5, deasupra datelor de distribuție a piesei de teatru *Bălcescu*, o altă însemnare scrisă de Camil Petrescu cu pix verde: *„P.S. Pentru că tot nu ai înțeles Vladimir Streinu, îți repet și aici ceea ce ți-am spus cu altă parte. „Chef” meu... este lege pentru două sute de ani. C.P.”*

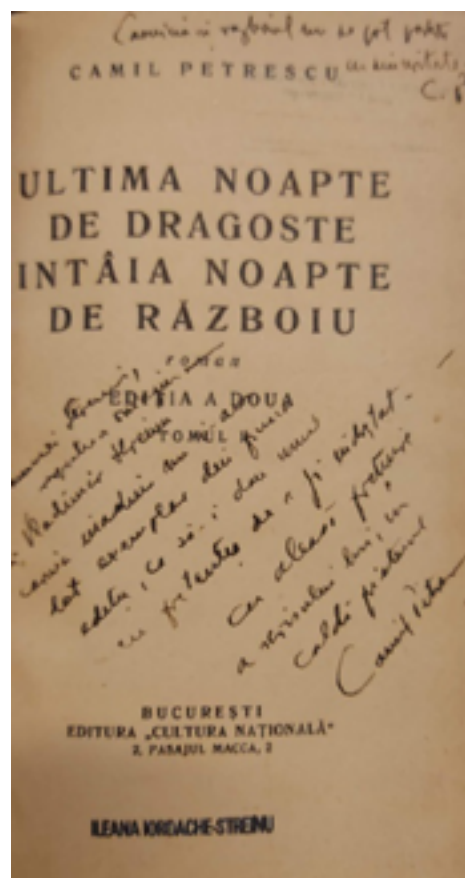
- *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de războiu.* Cartea este tipărită la București la Editura Cultura Națională ediția a 2-a, în anul 1946, într-un tiraj limitat, care nu a fost pus în vânzare la acea dată. Din păcate, exemplarul donat BCU „Carol I” a avut o integritate fizică precară și a fost necesară intervenția Atelierului de Legătorie, care nu a intervenit asupra filelor tăiate inegal de către tipografia vremii.

Camil Petrescu a scris deasupra titlului:

„Căsnicia și războiul nu se pot povesti cu sinceritate”

Sub titlul cărții Camil Petrescu a scris:

„Doamnei Streinu respectuos omagiu, d-lui Vladimir Streinu căruia înadins nu i-am dat exemplar din prima ediție, ca să-i dau unul cu pretenția de a fi nedatat. Cu aleasă prețuire a scrisului lui cu caldă prietenie. Camil Petrescu.” (Foto nr. 4)

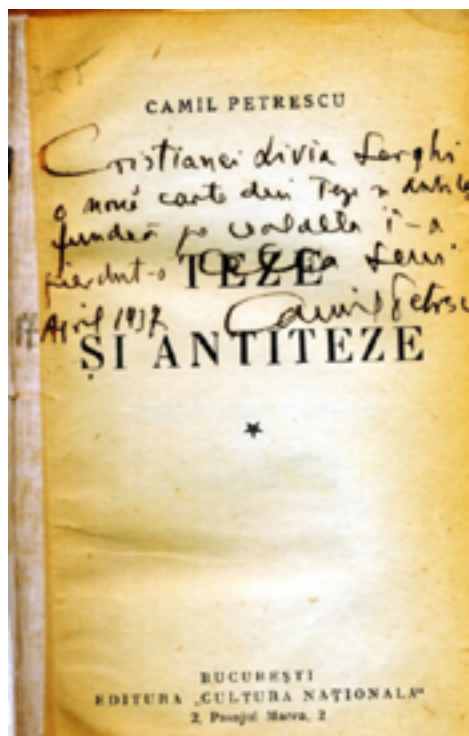
Cartea are cota topografică: Io94/1153.

FOTO 4.

- *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război.* Cartea a fost tipărită în București la Editura de Stat pentru Literatură și Artă, ediția din anul 1955. Camil Petrescu îi scrie o dedicație cu stiloul, cerneală de culoare albastră, Elenei Streinu:

„Doamnei Elena Streinu cu propunerea să-mi dea în schimb să citesc romanul său în manuscris și cu omagiile unui confrate. Camil Petrescu. 24 Dec 1955.”

Cota topografică a cărții: II094/1246.

Cartea are cota topografică: I094/1141.

FOTO 5.

- *Teze și antiteze.* Cartea a fost tipărită în București la Editura Cultura Națională, ediția din anul 1932. Acest exemplar a fost supus intervenției Atelierului de Legătorie imediat după intrarea acestuia în fondurile bibliotecii. Semnificativ pentru acest exemplar este că prezintă însemnări importante făcute cu creionul pe marginea multor pasaje din carte, de către fosta proprietară a cărții, Cristiana Livia Serghi (Cella Serghi), însemnări care pot face subiectul unei viitoare cercetări. Dedicatie către Cella Serghi:

„Cristianei Livia Serghi o nouă carte din Teze și Antiteze fiindcă pe cealaltă i-a pierdut-o Cella Seni. 17 April 1937. Camil Petrescu.” (Foto nr. 5)

- *Un om între oameni.* Cartea, în două volume, a fost tipărită în București la Editura Tineretului, primul volum în anul 1953, iar al doilea în anul 1955. Ambele volume au la începutul fiecărui capitol frontispicii tipografice cu elemente florale. Pe pagina de titlu a primului volum, dedicația lui Camil Petrescu este scrisă cu cerneală albastră:

„Lui Vladimir Streinu, pentru o anume frază dintr-un articol al lui de acum șaisprezece ani, ca sa-mi spună dacă-și menține și după cetirea acestei cărți afirmația de atunci, după un sfert de veac și mai bine de trudă laolaltă într-ale scrisului. Camil Petrescu. 12 Ianuarie 1954. Adaos... cu emoție pentru înțelegerea acestor cărți, azi când l-am auzit vorbind

despre ea. 17 ianuarie 1954”. În volumul al doilea, pe fila de titlu, apare următoarea dedicație autografă a lui Camil Petrescu:

„În continuare, dragă Vladimir Streinu deci cu aceleași sentimente și cu aceeași prețuire de totdeauna. Camil Petrescu., 27 mai 1955”.

Cota topografică a cărții: II094/1247

- *Modalitatea estetică a teatrului: principalele concepte despre reprezentarea dramatică și critica lor.* Cartea a fost publicată în București la Editura Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”, prima ediție în anul 1937, într-un tiraj limitat de 25 de exemplare ce nu au fost puse la vânzare, după cum este menționat pe prima filă a cărții. Face parte din seria Biblioteca de Filosofie Românească. Titlul are chenar, iar emblema Fundațiilor Regale, timbrată de coroana regală a României, este imprimată pe copertă și pe pagina de titlu. Exemplarul provine din donația făcută de Ileana Iordache-Streinu, iar dedicația autografă este următoarea:

„Lui Vladimir Streinu o carte nouă, vai, și prietenia veche. Camil Petrescu. 12 ianuarie 1938”.

(Foto nr. 6, 7)

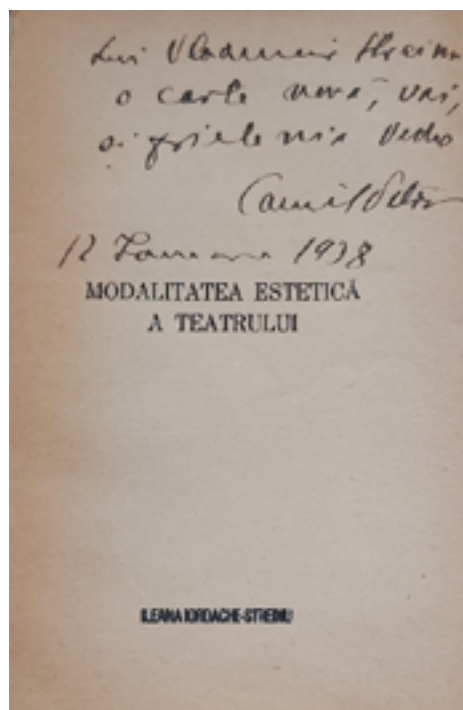
Cota topografică a cărții: IO94/1151.

- *Teatru: Suflete Tari, Jocul Ielelor, Mitică Popescu. volumul 1.* Cartea a fost tipărită în București la Editura Fundația Regală pentru Literatură și artă, în anul 1946. Titlul face parte din seria: Ediții definitive, Colecția: Scriitorii români contemporani. Prezentul

Cartea are cota topografică: IO94/1151.

FOTO 6.

Cartea are cota topografică: IO94/1151.

FOTO 7.

exemplar provine din donația făcută de Ileana Iordache-Streinu, al cărei ex-libris apare pe pagina de titlu:

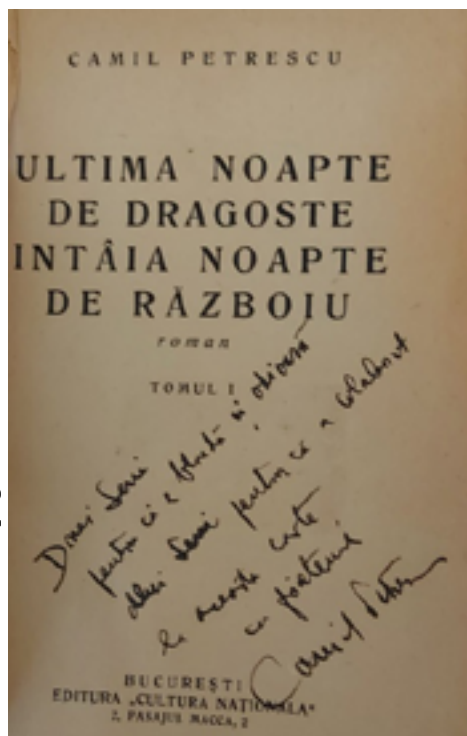
„Domnului Vladimir Streinu înainte ca lucrarea întreagă să iasă de sub teasc – prietenește. Camil Petrescu. 4 noembrie 1946”.

Cota topografică a cărții: III094/559.

- *Transcendentalia: șapte poeme.* Cartea a fost tipărită în București la Editura Cultura Națională, în anul 1931. Poartă ex-librisul donatoarei Ileana Iordache-Streinu. Volumul are la pagina 25 semnătura olografă a lui Camil Petrescu. A existat un tiraj de 100 de exemplare, acesta fiind numerotat cu 60. Dedicția scurtă, scrisă cu cerneală neagră, nu este datată:

„Domnului poet și răului critic cu vie simpatie. Camil Petrescu.

Cota topografică a cărții: IV094/479.

Cartea are cota topografică: 55250.

FOTO 8.

- *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de războiu.* Cartea a fost tipărită în București la Editura Cultura Națională și face parte din fondul comun al colecțiilor bibliotecii; am propus să fie transferată în fondul documentelor bibliofile. Cartea provine din donația făcută de Cella Serghi. Dedicția este scrisă cu cerneală neagră, anul nu este descifrabil, se presupune că ar fi scris 1941.

„Dnei Seni pentru că e blândă și odioasă. Dlui Seni pentru că a colaborat la această carte. Cu prietenie Camil Petrescu 8 Noiembrie 194[...]?”. (Foto nr. 8)

- *Patul lui Procust.* Cartea a fost tipărită în București la Editura Națională Ciornei. Acest tiraj nu este datat și se găsește de asemenea în fondul comun al colecțiilor de bibliotecă; poate fi solicitat

la sala de lectură, fără o cerere prealabilă, cum este în cazul volumelor aflate în fondul de carte bibliofilă. Acest exemplar provine din biblioteca personală a Celleri Serghi și conține

însemnări marginale pe câteva file, făcute cu creionul de fosta proprietară, iar pe două file diferite repetându-se notația „Bietul Camil...”.

Dedicația autografă a lui Camil Petrescu este scrisă cu cerneală neagră:

„Exemplarul nr. 2 colaboratorilor Puiu și Cella Serghi cu invitația să scrie ei mai frumos dacă nu le place Camil Petrescu. 3 februarie”.

Cota topografică a cărții: I105041.

„Când am început să scriu, cărțile mi-au fost de mare folos și ca îndemn, și ca mijloc de verificare, de documentare, de foarte multe ori...”

La o primă lectură a acestor dedicații scrise de Camil Petrescu pe filele cărților, se observă scrisul grăbit, cu litere greu de descifrat, un scris dezordonat, chinuit sau privit în ansamblu *un pachet de nervi*.⁸ Totuși, remarcăm faptul că grafia alternează, având caractere mărunte, inegale, dar și mari, așa cum se poate observa în ediția din 1946 a cărții *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*.

Dedicația autografă care mi-a atras atenția a fost cea de pe foaia de titlu a romanului *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, ediția a doua. În partea de sus a paginii de titlu, autorul a inserat un fel de motto personal: *Căsnicia și războiul nu se pot povesti cu sinceritate*. În legătură cu acesta, am găsit într-un articol din revista *Viața Românească*, în care Cella Serghi povestește despre câteva dialoguri avute cu Camil Petrescu, o idee asemănătoare aceleia găsite pe cartea din colecțiile bibliotecii: *Despre război și despre căsnicie nu se poate scrie adevărul întreg*.⁹

Se observă că dedicațiile autografe lăsate de Camil Petrescu au, aproape toate, o nuanță ironică: *„Domnului Moft care a fost knock-out”* sau *„...că povestea lor va fi apreciată cu un astfel de surâs infernal?”* de pe fila de titlu a cărții *Versuri: ideia. Ciclul morții*.

În ceea ce privește lucrarea *Bălcescu*, piesa de teatru în trei acte a lui Camil Petrescu, dedicația scrisă către Vladimir Streinu oferă informații care se confirmă și în articolele

⁸ Henri Stahl, *Grafologia și expertizele în scrieri: anonimul-falșul*. București: Editura „Cartea Românească” (s.a.). p. 73.

⁹ „Cella Serghi: Nu e ușor să scrii despre Camil”. În *Viața Românească*, An XXIV, Nr. 5, mai 1972. p. 43.

de critică apărute mai târziu: „Bălcescu e o lucrare fără semnificație artistică, ci numai politică...” propoziție pe care Camil Petrescu a simțit nevoia să o sublinieze „...să continuăm jocul divergențelor noastre critice” din dedicația scrisă la data de 28 martie 1954.

Am selectat aceste scrieri pentru a justifica nevoia de păstrare, valorificare și conservare a cărților purtătoare ale unor dedicații autografe sau însemnări marginale. Camil Petrescu folosește acest prilej ca pe un dialog scris și ca pe o continuare la discuțiile verbale avute cu acela căruia îi scrie dedicația autografă.

Patrimoniul cultural național. Moștenirea culturală Camil Petrescu.

Păstrarea dedicațiilor autografe ale lui Camil Petrescu este, fără îndoială, importantă și pentru că oferă informații inedite pentru posibile teme de cercetare, pornind de la un simplu text scris pe fila paginii de titlu.

Înainte de toate, cel care cercetează în detaliu trebuie să se întrebe permanent: *Ce oferă textul? Cui i s-a adresat? În ce an a fost scris? Ce aduce nou în biografia autorului? Ce semnificație și ce valoare suplimentară va avea cartea însoțită de dedicația autografă a autorului? Se poate desprinde o cercetare grafologică? Cui îi folosește această cercetare? Constituie aceasta, în sine, o moștenire culturală națională valoroasă?*

Iată o serie de întrebări de la care trebuie să pornească potențialul cercetător, pentru clarificarea importanței păstrării și valorificării dedicațiilor autografe ale lui Camil

Petrescu. Legislația românească poate să răspundă parțial la acestea. Voi menționa doar legea cu privire la patrimoniul cultural național, și anume Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil și republicată, Capitolul I, Art. 3. Alineat 1, în care se menționează: *Patrimoniul cultural național mobil este alcătuit din bunuri cu valoare istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, ale potențialului creator uman și ale contribuției românești, precum și a minorităților naționale la civilizația universală*; Capitolul I, Art. 3. Alineat d) *cărți cu valoare bibliofilă*. În cuprinsul Legii nr. 182/2000 găsim și răspunsul privitor la persoana responsabilă pentru protejarea patrimoniului cultural național mobil, articol unde figurează și bibliotecile, în Capitolul 1, Art. 2, alineat (5).

Legea nr. 182/2000, Capitolul III, Art. 23 cu toate alineatele oferă informații privind păstrarea, depozitarea și asigurarea securității bunurilor culturale mobile.

Accesul la dedicațiile autografe ale lui Camil Petrescu prezente în BCU „Carol I”.

Instituția care deține bunuri culturale de patrimoniu nu are doar funcția și obligația doar de păstrare, conservare și securizare, ci permite de asemenea accesul cercetătorilor la aceste bunuri, în cazul de față, la cercetarea dedicațiilor autografe de pe cărțile lui Camil Petrescu. Aceste reguli sunt cuprinse în *Regulamentul de organizare și funcționare al BCU „Carol I”*.¹⁰ Capitolul I, Art. 53 privind accesul la colecțiile de carte bibliofilă în original punctul c): accesul se face doar cu aprobarea Biroului Bibliofilie. Manuscrise pot fi consultate pe baza unei cereri bine motivate a solicitantului, aceasta fiind pusă la dispoziție de custozii de la Sala nr. 3. Punctul d) al prezentului Regulament stabilește ce categorii de utilizatori au acces la aceste dedicații autografe inedite: cercetători, cadre didactice, doctoranzii și studenții care elaborează lucrări de absolvire pe tema respectivă. Accesul prin intermediul copiilor electronice realizate la cerere se face în termen de 48 de ore. În cazul solicitării unui acces la documentul în original, aflat în colecțiile de carte bibliofilă, acesta poate fi consultat doar la Sala de lectură nr. 3 de la etajul 1 al bibliotecii,

¹⁰ Regulamentul de organizare și funcționare și a organigramei Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”. Disponibil pe web: https://drive.google.com/file/d/1WGqivAEO2d1ivin_c4mM_h-RH-kwu6Gj8/view [accesat în ianuarie 2023]

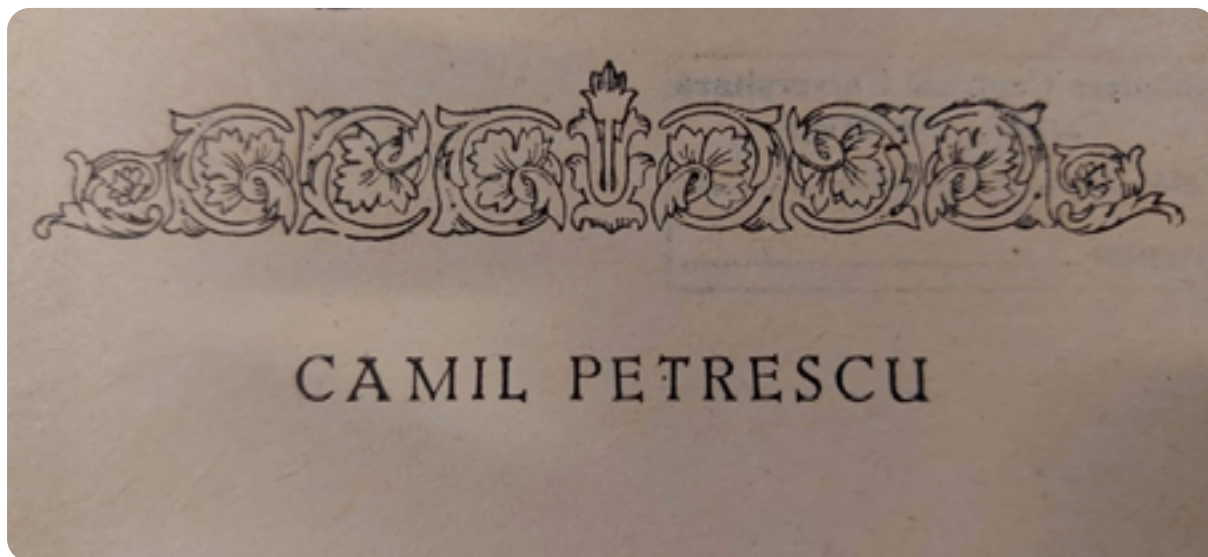
între orele 9.30 – 15.30, de luni până vineri, așa cum este precizat la alineatul f) din *Regulamentul de organizare și funcționare al BCU „Carol I”* din București.

Cei care cunosc sumar opera lui Camil Petrescu și nu au cercetat-o în profunzime se vor întreba ce ar mai fi de scris despre acesta. Însă acela care a întreprins o cercetare riguroasă și a fost atent la anumite detalii din biografia sa nu are nicio îndoială că există aspecte inedite, nedescoperite despre Camil Petrescu, pentru că multe dintre materialele sale – teancuri de hârtii scrise – au fost împrăștiate, donate, pierdute sau primite în împrejurări specifice, în timpul vieții sale sau după moartea sa.

Camil Petrescu a fost un autor și un om complex, așa cum deseori declară chiar el în interviuri sau discuții ocazionale, simțind nevoia de cele mai multe ori să dea explicații cu privire la scrierile sale.

Imediat după moartea lui Camil Petrescu, Tudor Vianu scria:

„Dar vom păstra comoara amintirii lui și vom contribui ca mesajul său să-și atingă ținta cea mai îndepărtată, când șirul nostru de oameni se va istovi, urmașii noștri vor continua să crească în putere și dreptate prin lumina operei lui”.¹¹

Fontispiciu tipografic Camil Petrescu

¹¹ Liviu Călin, „De la întâlnirile cu Camil Petrescu la proiectul «operei complete»”. În *Contemporanul*, nr. 27, an 1985, iulie 5, pp 9.

Bibliografie:

1. 13 *Rotonde* prezidate de Șerban Cioculescu. București: Muzeul Literaturii Române, 1976. pp. 154-186.
2. Cioculescu, Șerban, *Amintiri*. București: Editura Eminescu, 1981.
3. „Camil Petrescu: de la primul la ultimul jurnal”. În: *Manuscriptum*, revistă trimestrială editată de Muzeul Literaturii Române. An X, (35), 1979. pp. 77-87.
4. Cella Serghi: „Nu e ușor să scrii despre Camil”. În: *Viața Românească*, An XXIV, Nr. 5, mai 1972. p. 43.
5. Legea nr. 182/2000 și republicată privind protejarea patrimoniului cultural național.
6. Raicu, Al., *Autografe: file de istorie literară*. București: Editura Albatros, 1983. 240 p.
7. Serbu, Ieronim, *Vitrina cu amintiri*. București: Editura Cartea Românească, 1973. 283 p.
8. Stahl, Henri, *Despre autografe*. București: Institutul de Arte Grafice E. Marvan, 1936. 68 p.
9. Stahl, Henri, *Grafologia și expertizele în scrieri: anonimul-falșul*. București: Editura Cartea Românească S.A., (s.a.). 136 p.

Surse foto:

Muzeul Literaturii Române: <https://mnlr.ro/camil-petrescu-omul-care-vedea-idei/>
Colecția de carte a BCU „Carol I”.

Catalogul online al BCU „Carol I”: <https://catalog.bcub.ro>

Contribuția Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” la dezvoltarea capitalului social

Vladimir Pripp

Complexitatea individului se datorează unui amplu proces de dezvoltare continuă, care se realizează prin intermediul interacțiunii dintre el și societate. Individul asimilează și reflectează în conștiință fenomenele și regulile promovate de instituțiile și oamenii cu care intră în contact. Acesta este principiul de funcționare a fenomenului de socializare.

Un important agent de socializare, care influențează comportamentul individului în societate, este școala. Organizația internațională UNESCO definește educația ca fiind „un drept fundamental, care reușește să scoată din sărăcie bărbați și femei, să elimine inegalitățile și să asigure o dezvoltare sustenabilă”.¹ Cele mai importante funcții

ale bibliotecilor sunt cele de educare și de informare a utilizatorului, care se realizează prin intermediul materialelor furnizate. Informațiile dobândite pot fi folosite atât în mediul academic, cât și pe plan personal sau profesional. În cadrul acestui articol, voi prezenta principalele funcții sociale pe care Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” le îndeplinește la nivelul comunității, pornind de la individ.

Cei cinci piloni ai societății

Vă propun un exercițiu prin intermediul căruia să ne închipuim că societatea în care trăim reprezintă un mecanism constituit din cinci părți distincte, care ne influențează în mod direct atât viața, cât și felul prin care ne raportăm la realitatea

¹ The right to education, UNESCO, <https://www.unesco.org/en/right-education> [accesat la data de 11.05.2023]

din jurul nostru. O societate modernă este caracterizată de funcționalitatea a cinci piloni, denumiți instituții sociale fundamentale: familia, religia, educația, guvernul și instituțiile financiare.² Kevin Dew descrie paradigma structural-funcționalistă, ce se bazează pe o premisă conform căreia „societatea are nevoie de un anumit nivel de coeziune socială, solidaritate sau integrare pentru a putea funcționa”³. Astfel, nicio instituție nu poate gestiona singură buna funcționare a societății, fiind nevoie și de implicarea celorlalte. Fiecare dintre aceste elemente

îndeplinește un rol bine definit. Familia îl învață pe copil normele și valorile societății în care acesta va trăi și se va dezvolta. Școala și alte instituții din cadrul sistemului de învățământ conferă fundamentele științifice necesare pentru a se dezvolta din punct de vedere intelectual. Guvernul implementează legi, care contribuie la buna funcționare a societății. Instituțiile financiare gestionează mecanismele economice. Instituțiile religioase asigură împlinirea nevoilor spirituale ale cetățenilor și promovează modele morale în societate.

Fiecare dintre cei cinci piloni anterior menționați își îndeplinește atribuțiile prin intermediul unor instituții sociale, definite ca fiind „modele organizate de credințe și comportamente care sunt centrate în jurul nevoilor sociale”⁴. Astfel, instituțiile sociale, prin acțiunile întreprinse, răspund nevoilor fundamentale ale cetățenilor. BCU „Carol I” contribuie, în mod direct, la procesul de învățare, ceea ce o include printre instituțiile care aparțin pilonului fundamental al educației. Articolul 2 din

2 Social Institutions, <https://www.sociologyguide.com/basic-concepts/Social-Institutions.php>, [accesat la data de 14.05.2023].

3 Kevin Dew, *Structural Functionalism* în „*The Wiley Blackwell Encyclopedia of Health, Illness, Behavior, and Society*”, Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey, p. 2390 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118410868.wbehibs305>, [accesat la data de 14.05.2023].

4 Vincent N. Parillo, *Encyclopedia of Social Problems*. Vol. 2, 2008. <https://sk.sagepub.com/reference/socialproblems/n541.xml>, [accesat la data de 14.05.2023].

Regulamentul de Organizare și Funcționare și a organigramei Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”, (Nr 3910/14.06.2021) reflectă funcția menționată, după cum urmează: „având misiunea de a sprijini [...] procesul de învățământ și cercetare”⁵.

Conform lui Zamfir și Vlăsceanu⁶, socializarea este „un proces interactiv de comunicare, presupunând dubla considerare a dezvoltării individuale și a influențelor sociale, respectiv modul personal de receptare și interpretare a mesajelor sociale și dinamica variabilă a intensității și conținutului influențelor sociale”. Socializarea are loc pe tot parcursul vieții, putând fi împărțită în trei segmente distincte. *Socializarea primară* se manifestă în primii șapte ani de viață, preponderent prin intermediul familiei, care îl învață pe copil regulile societății căreia îi aparține. *Socializarea secundară* începe de la vârsta de șapte ani și continuă până la finalul adolescenței, perioadă în care tânărul își lărgeste cercul social și se dezvoltă prin intermediul interacțiunii cu colegii de școală și din alte medii. În final,

socializarea continuă începe la sfârșitul adolescenței și se desfășoară de-a lungul întregii vieți.⁷

BCU „Carol I” pune în valoare funcția principală a socializării, cea de modelare a comportamentelor, prin intermediul evenimentelor culturale, pe care le organizează și care reușesc să reunească persoane cu aceleași pasiuni și interese. Consider că prin materialele pe care le pune la dispoziția utilizatorilor și prin evenimentele pe care le organizează, BCU „Carol I” intervine în mod direct în toate cele trei perioade ale procesului de socializare.

Compoziția structurilor sociale

Bauman considera că societatea modernă se află într-o continuă schimbare, fiind caracterizată de „configurațiile și modelele de inter-dependență, care au fost reformate și remodelate”⁸. Vlăsceanu⁹ aprecia că fluiditatea societății se datorează faptului că structura acesteia „nu se referă la o realitate concretă dată, vizibilă, direct accesibilă, ci la un model

5 Ordin pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare și a organigramei Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”, https://drive.google.com/file/d/1WGqivAEO2d1vin_c4mM_h-RHkwu6Gj8/view?pli=1, [accesat la data de 14.05.2023].

6 Cătălin Zamfir, Lazăr Vlăsceanu, *Dicționar de Sociologie*, Editura Babel, București, 1998, p. 546.

7 Charlotte Nickerson, *Understanding Socialization In Sociology*, 2023, <https://simplysociology.com/socialization.html#Types-of-Socialization>, [accesat la data de 14.05.2023]

8 Zygmund Bauman, *Liquid Modernity*, Polity Press, Cambridge, 2000, p. 6.

9 Lazăr Vlăsceanu, *Introducere în metodologia cercetării sociologice*, Editura Polirom, Iași, 2013, p. 48.

al acelei realități”. Astfel, este nevoie ca instituțiile să dea dovadă de un caracter dinamic, pentru a se putea adapta la schimbările care au loc în cadrul societății.

BCU „Carol I” a trecut, în ultima perioadă, printr-un amplu proces de digitalizare, în urma căruia au fost implementate aplicații și programe menite să răspundă atât nevoilor angajaților, cât și ale utilizatorilor. Prin fondul de carte și prin activitățile pe care le organizează, BCU „Carol I” contribuie la formarea abilităților necesare utilizatorilor dintr-o societate digitalizată.

Vlăsceanu¹⁰ susține că instituțiile sociale funcționează prin intermediul unei structuri, care reprezintă „modul de stabilire a relațiilor dintre elementele integrate într-o totalitate ireductibilă la suma părților”. Astfel, structura nu poate fi explicată prin intermediul niciuneia dintre componentele sale, luată separat. Mai mult decât atât, în afară de elementele care o compun, factorul uman este definitoriu pentru ca aceasta să poată funcționa în parametri optimi. Sociologul britanic

Anthony Giddens consideră că pentru buna funcționare a celor cinci instituții sociale este nevoie de un mecanism „format din agenți umani și prin intermediul căruia au loc acțiunile indivizilor”¹¹, care pune în practică principiile instituțiilor sociale. Astfel, pentru ca orice instituție să poată funcționa la parametri optimi, este nevoie de indivizi foarte bine pregătiți în domeniul lor de activitate.

Capitaluri sociale

Crossley¹² vorbește despre modul în care Bourdieu justifică apartenența indivizilor la diferite clase sociale, respectiv despre faptul că „toți indivizii din cadrul unei societăți ocupă o poziție obiectivă în spațiul social, datorită capitalului economic și cultural pe care aceștia îl posedă”.

Moore¹³ vorbește despre capitalul științific, despre care scrie că se materializează prin intermediul „manualelor, cărților, programelor educaționale, sesiuni de pregătire”. Astfel, bibliotecile contribuie în mod direct la dezvoltarea capitalului științific al

¹⁰ Ibidem, p.48.

¹¹ Anthony Giddens, *New Rules of Sociological Method: a Positive Critique of Interpretative Sociologies.*, Hutchinson, Londra, p. 121.

¹² Nick Crossley. *Social Class*, p. 87-101, în Michael Grenfell, (Coord.). *Pierre Bourdieu: Key Concepts*, Taylor & Francis Group, Londra, 2014, p. 88.

¹³ Rob Moore. *Capital*, p. 101-119 în Michael Grenfell, (Coord.). *Pierre Bourdieu: Key Concepts*, Taylor & Francis Group, Londra, 2014, p. 106.

utilizatorilor, prin intermediul resurselor academice, pe care le pune la dispoziția acestora. BCU „Carol I” contribuie în mod direct la dezvoltarea capitalului științific prin intermediul colecțiilor de cărți, reviste, ziare și alte publicații, care însumează peste două milioane de volume, pe care utilizatorii le pot accesa în format fizic, atât în sediul central, cât și în filiale.

Goulding¹⁴ definește capitalul cultural ca „un set de competențe culturale pe care o persoană trebuie să le acumuleze pentru a participa la multiple activități culturale”. Din perspectiva lui Moore¹⁵, capitalul cultural se materializează prin intermediul „galeriilor, muzeelor, bibliotecilor”. BCU „Carol I” organizează și găzduiește evenimente anuale, cum ar fi Strada de C’Arte, aflată în pregătirea celei de-a XII-a ediții, în anul 2023, dar și conferințe, simpozioane, concerte, proiecții de film, lansări de carte sau alte acțiuni cu tematici diverse, contribuind în mod direct la diseminarea informațiilor și dezvoltarea competențelor culturale. Mai mult decât atât, BCU „Carol I” are un rol important în protejarea capitalului cultural, prin intermediul biroului Prezervarea și

restaurarea publicațiilor, a cărei atribuție principală constă în restaurarea cărților vechi. O altă metodă prin care BCU „Carol I” ajută la dezvoltarea capitalului cultural este promovarea artiștilor, prin expunerea lucrărilor acestora în corpul Boema, locul în care se află majoritatea sălilor de lectură. În acest fel, cititorii se pot familiariza cu artiștii promovați.

Mai mult decât atât, BCU „Carol I” oferă acces gratuit la mai multe tipuri de resurse electronice, atât în mod direct, cât și la distanță. În primul rând, este vorba despre publicații seriale electronice, care pot fi accesate prin intermediul a nu mai puțin de nouă platforme diferite, cum ar fi: ProQuest Central, Emerald Management, SpringerLink Journals, Nature Publishing Group, Cambridge Journals, Wiley Online Library, Science Direct, JSTOR sau Central and Eastern European Online Library (CEEOL). În al doilea rând, pot fi accesate cărți electronice prin intermediul a opt platforme diferite, dintre care amintim Taylor & Francis eBooks, Cambridge Companions Online sau SpringerLink. Nu în ultimul rând, utilizatorii pot accesa trei categorii de baze de date diferite, respectiv

¹⁴ Anne Goulding. *Libraries and Cultural Capital*, în *Journal of Librarianship and Information Science*. Volume 40, Issue 4, 2008, p. 235 <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/0961000608096713>, [accesat la data de 13.05.2021]

¹⁵ Rob Moore, *Op. Cit.*

bibliometrice, specializate și de referințe. În plus, BCU „Carol I” organizează, în mod constant, sesiuni de instruire în utilizarea eficientă a diverselor platforme și baze de date anterior menționate.

Bourdieu¹⁶ descrie capitalul social ca fiind constituit din „obligații, conexiuni și, în unele situații, poate fi convertit în capital economic”. Autorul face referire la oamenii cu care un individ se află în legătură și care îl pot ajuta în anumite situații, în special pentru a obține beneficii și acces la mai multe resurse. BCU „Carol I” contribuie și în mod indirect la dezvoltarea capitalului social, prin organizarea și găzduirea evenimentelor cu diferite teme, unde participanții pot întâlni persoane

cu interese asemănătoare, dezvoltându-și astfel rețeaua socială. Aceste evenimente sunt binevenite, mai ales acum, după perioada de pandemie, în cadrul căreia „sănătatea mentală a copiilor și adulților a fost afectată semnificativ”¹⁷. Astfel, activitățile organizate de către BCU „Carol I” nu contribuie doar la formarea de noi legături interpersonale sau de întărirea celor deja existente, ci au și un impact benefic asupra stării de sănătate.

În concluzie, BCU „Carol I”, prin intermediul serviciilor oferite și a acțiunilor pe care le organizează, are o contribuție incontestabilă la dezvoltarea societății, datorită rolului asumat în formarea individului și în dezvoltarea

¹⁶ Pierre Bourdieu, *The forms of Capital*, p241-258, în John Richardson (Coord), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, Westport, Greenwood, 1986, p. 242.

¹⁷ *Mental Health*, <https://covid19.nih.gov/covid-19-topics/mental-health>, [accesat la data de 12.05.2023].

comunității.

Bibliografie

Bauman, Zygmund. (2000). *Liquid Modernity*, Cambridge, Editura Polity Press.

Bourdieu, Pierre. (1986), *The forms of Capital*, pp. 241-258 în Richardson, J. (Coord) (1986), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, Westport, Greenwood.

Crossley, Nick. (2014). *Social Class*, pp. 87-101 în Grenfell, Michael (Coord.) (2014). *Pierre Bourdieu: Key Concepts*, Londra, Taylor & Francis Group.

Dew, Kevin. (2014). Structural Functionalism. *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Health, Illness, Behavior, and Society*, pp. 2390-2394. [Online] Disponibil pe: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118410868.wbehibs305> [accesat la data de 11.05.2023].

Giddens, Anthony. (1976). *New Rules of Sociological Method: a Positive Critique of Interpretative Sociologies*. Londra, Hutchinson.

Goulding, Anne. (2008). *Libraries and Cultural Capital*. *Journal of Librarianship and Information Science*. 40 (4), 235-237 [Online] Disponibil pe: <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/0961000608096713> [accesat la data de 13.05.2021]

Grenfell, Michael. (Coord) (2014). *Pierre Bourdieu: Key Concepts*, Londra, Taylor & Francis Group.

Moore, Rob. (2014). *Capital*, pag. 101-119 în Grenfell, Michael. (Coord.) (2014). *Pierre Bourdieu: Key Concepts*, Londra, Taylor & Francis Group.

Nickerson, Charlotte.,(2023) *Understanding Socialization In Sociology*, <https://simplysociology.com/socialization.html#Types-of-Socialization> [accesat la data de 12.05.2023].

Parrillo, Vincent. N. (2008). *Encyclopedia of Social Problems*. Vol. 2. Thousand Oaks, California, SAGE Publications, [Online] Disponibil pe: <https://sk.sagepub.com/reference/socialproblems/n541.xml> [accesat la data de 11.05.2023].

Richardson, John.,(Coord.)(1986), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, Westport, Greenwood.

Vlăsceanu, Lazăr. (2013). *Introducere în metodologia cercetării sociologice*, Iași, Editura Polirom.

Zamfir, Cătălin., Vlăsceanu, Lazăr. (coord.) (1998). *Dicționar de sociologie*, București, Editura Babel.

Surse web accesate:

Mental Health During the COVID-19 Pandemic <https://covid19.nih.gov/covid-19-topics/mental-health> [accesat la data de 12.05.2023].

Ordin pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare și a organigramei Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”, https://drive.google.com/file/d/1WGqivAEO2d1ivin_c4mM_h-RHkwu6Gj8/view?pli=1 [accesat la data de 14.05.2023].

Social Institutions <https://www.sociologyguide.com/basic-concepts/Social-Institutions.php> [accesat la data de 14.05.2023].

The right to education <https://www.unesco.org/en/right-education> [accesat la data de 11.05.2023].

<https://www.bcub.ro/> [accesat la data de 15.05.2023].

Biblioteca Palatului Național din Mafra

- O metodă bizară, dar eficientă de
conservare a cărților -

rubrică îngrijită de Ana-Maria Florea

Biblioteca Palatului Național din Mafra, poză preluată de pe site-ul revistei Atlas Obscura

Biblioteca Palatului Național din Mafra este una dintre cele mai frumoase biblioteci monahale din lume, una care, pur și simplu, îți taie răsuflarea prin magnitudine și eleganță. De altminteri, întreg complexul regal este impresionant. Situată la 30 de km de nord-vestul Lisabonei, construcția ocupă o suprafață de aproape patru hectare (37 790 m²), fiind alcătuită din 1 200 de camere, peste 4 700 de uși și ferestre, 156 de scări și 29 de curți și grădini interioare. Pe timpuri, palatul era folosit de familia regală portugheză doar ca reședință de vară, iar cele două turle, situate la poli opuși, găzduiau apartamentele private ale cuplului regal; cea din nord era locuită de rege, în timp ce regina se stabilise în cea din sud. Ambele sunt unite printr-o galerie de 232 de metri, fiind cel mai mare culoar construit în cadrul unui palat din toată Europa. Aici descoperim și o capelă sub forma unei bazilice romane, în stil baroc, care deține șase orgi istorice. Complexul regal cuprinde, de asemenea, o mănăstire franciscană și o bibliotecă somptuoasă (integrată în cadrul mănăstirii), la care se adaugă grădina Cerco și parcul regal de vânătoare Tapada.¹

Să revenim însă la bibliotecă, o încăpere proiectată în formă de cruce, care se întinde pe o suprafață de aproximativ 125 m², cu o înălțime de 13 metri și o lățime de 9,5 metri. Frumusețea acestei biblioteci grandioase te cucerește de la bun început. Construită în stil rococo, prezintă o sumedenie de elemente deosebite, care ne poartă într-o altă lume, într-un alt veac. De-a lungul pereților se desfășoară superbul mobilier și rafturile din lemn în stil rocaille, care găzduiesc o colecție vastă de cărți rare din secolele XIV – XIX. Printre ele se numără *Cronica de la Nürnberg* (1493), prima enciclopedie a lui Diderot et D`Alembert, cărți de ore din secolul al XV-lea și un nucleu important de partituri muzicale scrise special pentru cele șase orgi din capelă. La o privire mai atentă, se poate vedea podeaua pavată cu piatră lioz de diferite culori, iar în centru se dezvăluie o cupolă susținută de patru arcade închise peste o piatră de marmură, unde este sculptat un chip uman reprezentând soarele. Din acest punct, se remarcă faptul că nu toate ferestrele pot fi deschise, unele fiind puse doar pentru efectul de oglindire, astfel încât sala să

1 „National Palace of Mafra”, *Turismo de Lisboa*, <https://www.visitlisboa.com/en/places/national-palace-of-mafra> [accesat în mai 2023]. „Palácio Nacional de Mafra: a jewel in Portugal's history”, *Besisluxe*, <https://besisluxe.com/palacio-nacional-de-mafra-a-jewel-in-portugals-history-2/> [accesat în mai 2023]. „Royal Building of Mafra – Palace, Basilica, Convent, Cerco Garden and Hunting Park (Tapada)”, *UNESCO World Heritage Convention*, <https://whc.unesco.org/en/list/1573/> [accesat în mai 2023].

absoarbă mai bine razele soarelui fără riscul de a altera cărțile. Dar poate că cea mai izbitoare caracteristică a bibliotecii este mezaninul îngust, care înconjoară încăperea, oferind astfel acces la cărțile aflate pe rafturile superioare.²

Istoria acestui loc începe în prima parte a secolului al XVIII-lea, în timpul domniei regelui João al V-lea, care promitea reginei Maria Ana de Austria că, dacă ea îi va dăruia moștenitori, va înălța o mănăstire. În 1711, se naște prințesa Maria Bárbara, iar peste șase ani, în 1717, încep lucrările de construcție. Planul inițial consta în edificarea unui lăcaș potrivit pentru 13 călugări franciscani. Cu toate acestea, aurul adus din Brazilia colonială l-a determinat pe rege să ridice un întreg complex regal, o așezare care să reflecte puterea și avuția monarhiei portugheze. Interesant este faptul că acest edificiu a devenit cea mai reprezentativă

construcție a barocului italian din afara Italiei. Regele a apelat la arhitecți și artiști renumiți ai timpului, dintre care merită amintiți sculptorii Alessandro Giusti și Joaquim Machado de Castro, iar din rândul arhitecților, Johann Friedrich Ludwig și Manuel Caetano de Sousa, cel care a proiectat biblioteca.³

Lucrările de construcție ale Bibliotecii Palatului Național din Mafra s-au încheiat în 1755, dar din cauza cutremurului devastator din acel an, au fost necesare restructurări masive, care s-au finalizat în timpul domniei lui José I, în 1790. Amenajarea actuală a colecțiilor a început la sfârșitul secolului al XVIII-lea, fiind realizată de călugărul João de Santa Ana. Acesta a organizat în mod eficient colecțiile bibliotecii și a întocmit un catalog în opt volume – scris de mână – pentru fondul întreg. Este curios faptul că acest catalog, elaborat în 1809, este încă de actualitate

2 „Palácio Nacional de Mafra: a jewel in Portugal's history”, *Besisluxe*, <https://besisluxe.com/palacio-nacional-de-mafra-a-jewel-in-portugals-history-2/> [accesat în mai 2023]. Irina Dumitru, „Biblioteca Palatului din Mafra, bijuterie culturală și arhitectonică portugheză”, *Bookaholic.ro*, <https://www.bookaholic.ro/biblioteca-palatului-din-mafra-bijuterie-culturala-si-arhitectonica-portugheza.html> [accesat în mai 2023]. „Biblioteca do Palácio Nacional de Mafra”, *Cultura Portugal*, https://culturaportugal.gov.pt/en/conhecer/places/_dgpc/biblioteca-do-palacio-nacional-de-mafra/ [accesat în mai 2023]. „The Mafra Palace Library: An Enchanting European Gem”, *Ericeira Family Adventures*, <https://ericeirafamilyadventures.com/mafra-palace-library/> [accesat în mai 2023].

3 „Palácio Nacional de Mafra: a jewel in Portugal's history”, *Besisluxe*, <https://besisluxe.com/palacio-nacional-de-mafra-a-jewel-in-portugals-history-2/> [accesat în mai 2023]. Irina Dumitru, „Biblioteca Palatului din Mafra, bijuterie culturală și arhitectonică portugheză”, *Bookaholic.ro*, <https://www.bookaholic.ro/biblioteca-palatului-din-mafra-bijuterie-culturala-si-arhitectonica-portugheza.html> [accesat în mai 2023]. „Royal Building of Mafra – Palace, Basilica, Convent, Cerco Garden and Hunting Park (Tapada)”, *UNESCO World Heritage Convention*, <https://whc.unesco.org/en/list/1573/> [accesat în mai 2023].

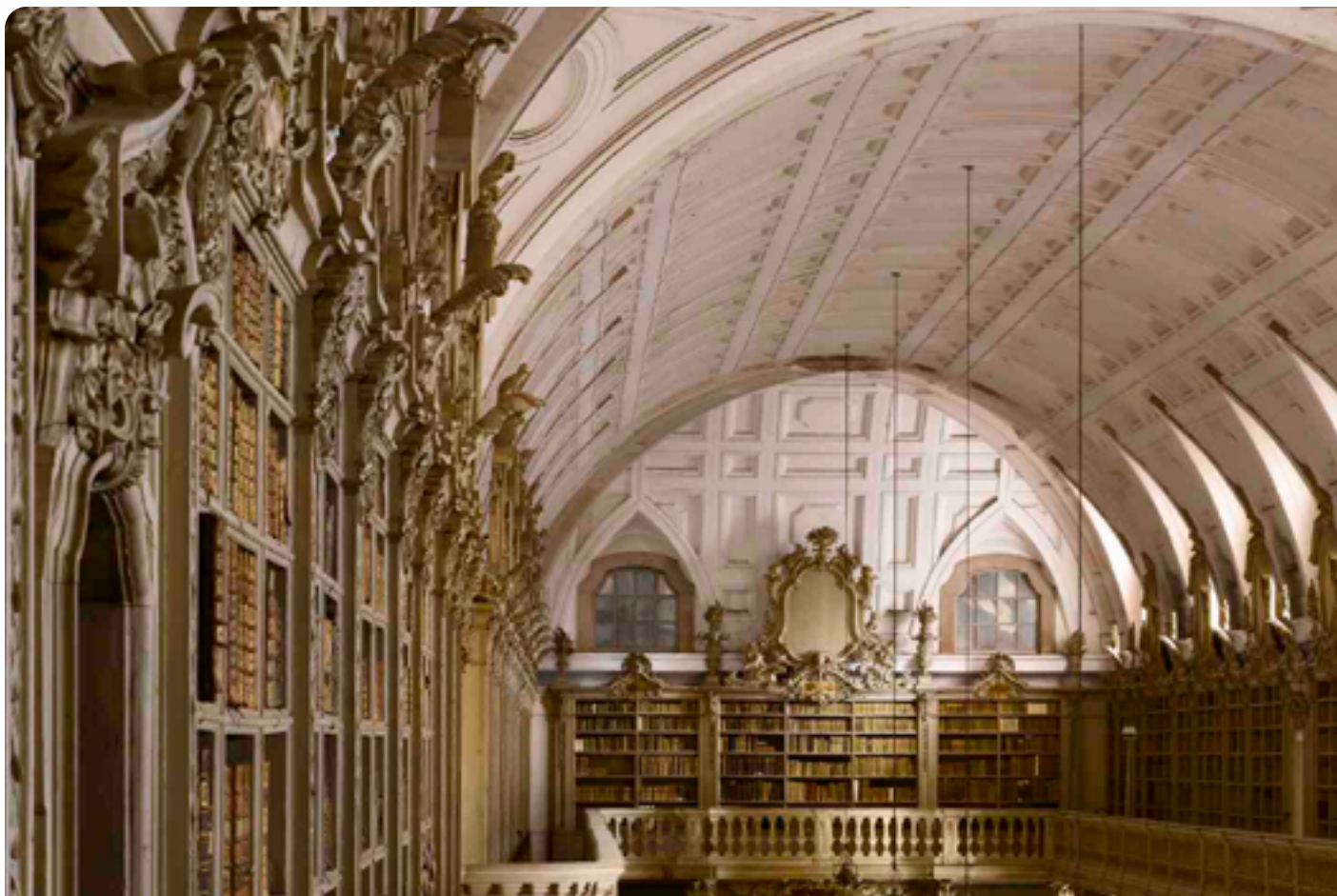
Complexul regal din Mafra, poză preluată de pe site-ul UNESCO.

– intrarea principală se face după nume, lucrările anonime sunt introduse prin titlu și se utilizează referințele încrucișate. Importanța colecțiilor deținute de bibliotecă a fost recunoscută de Papa Benedict al XIV-lea, care în 1754 a interzis ieșirea volumelor fără autorizație regală, pedeapsa fiind excomunicarea. În plus, regele a fost autorizat să procure cărțile interzise apărute în *Index* (lista cărților interzise de Inchiziție), una dintre ele

fiind celebra lucrare a filozofului italian Giordano Bruno, care susținea că Pământul se rotește în jurul Soarelui.⁴

În prezent, Biblioteca Palatului Național din Mafra deține peste 36 000 de cărți, manuscrise, hărți și incunabule (cărți tipărite înainte de 1501) din diverse domenii: teologie, drept canonic și civil, istorie, geografie, matematică, artă, muzică, medicină și altele. Mai mult, aici se află o colecție regală, formată din 120

⁴ Pedro Hidalgo, „National Palace of Mafra Library, a landmark of knowledge”, *Pássaro no Ombro*, <https://www.passaronooombro.com/en/culture/library-of-the-national-palace-of-mafra-a-landmark-of-knowledge/> [accesat în mai 2023]. „Biblioteca do Palácio Nacional de Mafra”, *Cultura Portugal*, https://culturaportugal.gov.pt/en/conhecer/places/_dgpc/biblioteca-do-palacio-nacional-de-mafra/ [accesat în mai 2023].

de volume legate în piele, care datează din secolul al XVI-lea, și o colecție de aproximativ 800 de lucrări interzise, aflate la etajul superior. Această bibliotecă seculară nu este doar o atracție turistică, ea poate fi vizitată și în scopuri educaționale, pentru studii și cercetări academice. Istoricii, cercetătorii și studenții (nativi

și străini deopotrivă) beneficiază de acces gratuit și pot consulta varianta digitizată a *Fundo Mangens*, *Fundo Moderno* și *Fundo Possidónio da Silva* doar dacă fac o programare în prealabil în care să precizeze scopul utilizării documentelor.⁵

Pentru conservarea cărților, biblioteca folosește o metodă cu totul neobișnuită:

5 „The Mafra Palace Library: An Enchanting European Gem”, *Ericeira Family Adventures*, <https://ericeirafamilyadventures.com/mafra-palace-library/> [accesat în mai 2023]. „Biblioteca do Palácio Nacional de Mafra”, *Cultura Portugal*, https://culturaportugal.gov.pt/en/conhecer/places/_dgp/biblioteca-do-palacio-nacional-de-mafra/ [accesat în mai 2023]. Pedro Hidalgo, „National Palace of Mafra Library, a landmark of knowledge”, *Pássaro no Ombro*, <https://www.passaronooombro.com/en/culture/library-of-the-national-palace-of-mafra-a-landmark-of-knowledge/> [accesat în mai 2023].

Biblioteca Palatului Național din Mafra, poză preluată de pe site-ul Bookaholic.ro

lilieci. În fiecare noapte, liliecii ies din ascunzătoarea lor, din spatele rafturilor sau din grădină, și „patrulează” biblioteca, protejând-o de insectele care atacă hârtia. Aceste animale nocturne locuiesc aici de sute de ani, nimeni nu mai știe exact de când, dar se pare că este o metodă eficientă de a proteja cărțile: un singur liliac poate devora până la 500 de insecte într-o noapte. Această metodă bizară, însă extrem de eficientă este folosită numai de două biblioteci portugheze din întreaga lume, anume Biblioteca Palatului Național din Mafra, unde găsim specia *Plecotus auritus* (*the brown long-eared bat/ liliacul urecheat brun*) și Biblioteca Joanina din cadrul Universității Coimbra – o bibliotecă la fel de frumoasă, construită tot în stilul baroc –, care este locuită de specia de lilieci *Pipistrellus pipistrellus* (*common pipistrelle bat/ liliacul pitic*) și *Tadarida teniotis/Tadarida insignis* (*European free-tailed bat/ liliacul european cu coadă*

liberă).⁶

Întreaga construcție este impresionantă, cu o însemnătate aparte pentru istoria și cultura portugheză, inspirând chiar opera celebră a lui José Saramago, *Memorial do Convento* (*Memorialul mănăstirii*). În 1910, Palatul Național din Mafra a fost clasificat ca monument național, iar începând cu 2019, întreg complexul regal face parte din Patrimoniul Mondial UNESCO.⁷

Se poate spune fără nicio exagerare că biblioteca este atracția principală. Dacă nu vă conving pozele alăturate, vă invit să faceți un tur virtual prin accesarea următorului [link](#), disponibil doar în varianta online a articolului, pe pagina oficială a revistei *De Spiritu et Anima*, <https://revista.bcub.ro/>.

6 „Mafra Palace Library”, *Atlas Obscura*, <https://www.atlasobscura.com/places/mafra-palace-library-bats> [accesat în mai 2023]. „Palácio Nacional de Mafra: a jewel in Portugal’s history”, *Besisluxe*, <https://besisluxe.com/palacio-nacional-de-mafra-a-jewel-in-portugals-history-2/> [accesat în mai 2023]. Patricia Kowsmann, „The Bats Help Preserve Old Books But They Drive Librarians, Well, Batty”, *The Wall Street Journal*, <https://www.wsj.com/articles/the-bats-help-preserve-old-books-but-they-drive-librarians-well-batty-1529251660> [accesat în mai 2023]. Denumirile liliecilor au fost găsite pe site-urile: 1. *Animalia- Online Animals Encyclopedia*, <https://animalia.bio>, 2. *Lilieci.ro*, <https://lilieci.ro/lumea-liliecilor>, 3. *Toate animalele*, <https://www.toateanimalele.ro> [accesate în mai 2023].

7 Irina Dumitru, „Biblioteca Palatului din Mafra, bijuterie culturală și arhitectonică portugheză”, *Bookaholic.ro*, <https://www.bookaholic.ro/biblioteca-palatului-din-mafra-bijuterie-culturala-si-arhitectonica-portugheza.html> [accesat în mai 2023]. „Royal Building of Mafra – Palace, Basilica, Convent, Cerco Garden and Hunting Park (Tapada)”, *UNESCO World Heritage Convention*, <https://whc.unesco.org/en/list/1573/> [accesat în mai 2023].

Biblioteca Palatului Național din Mafra (mezaninul), poză preluată de pe site-ul revistei Atlas Obscura.

Biblioteca Palatului Național din Mafra, poză preluată de pe site-ul revistei Atlas Obscura.

CEA DE-A XI-A EDIȚIE A CONFERINȚEI E-NFORMATION: ÎN BRIEF

Corina Dovîncă

În luna mai, la București, a avut loc cea de-a XI-a ediție a conferinței intitulate *Acces la literatura științifică: Romanian International Conference for Research and Education*, cu tema: *Open Access - Open Science - Open Data*. Alături de reprezentanții bibliotecilor, institutelor de cercetare și universităților din România, membre ale asociației Anelis Plus, la eveniment au participat delegații editurilor partenere ale Anelis Plus, precum Elsevier, Emerald, Wiley sau Sage și reprezentanții unor asociații de renume mondial: Royal Society of Chemistry și Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE). Conferința a fost găzduită de Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Chimie și Petrochimie (ICECHIM).

În paralel cu negocierile dintre

delegații editurilor academice internaționale partenere și mandatarii Anelis Plus, alături de delegații celor doi furnizori: E-nformation și Romdidac, s-au desfășurat trei serii a câte trei seminare încadrate în tema anunțată, prilej pentru participanți de a se racorda cu privire la tendințele pe plan internațional privind documentarea științifică și soluțiile destinate documentării multidisciplinare.

Evenimentul a fost deschis de reprezentanta E-nformation, Alina Avram, care a susținut o comunicare privind posibilitățile de publicare pe care acest proiect, prin intermediul unor servicii profesionale de editare (Enago), de verificare a similitudinilor (Integrity) sau de difuzare a unor articole (prin intermediul tinerei lor reviste *Red Journal*), le pune la dispoziția cercetătorilor aflați

la început de carieră și doctoranzilor din diverse domenii ale cunoașterii. O parte importantă a comunicării a fost dedicată cursurilor din programa MasterClass, organizate în cinci module, fiecare dintre acestea venind în ajutorul cercetătorilor care doresc să-și popularizeze ideile și munca: tehnici de scriere și modalități de trimitere spre evaluare a unui manuscris; înțelegerea procesului de peer review; cunoașterea drepturilor de proprietate intelectuală în publicare; înțelegerea metricilor de cercetare și a metodelor de promovare a cercetării. În proporție de 98%, aceste cursuri sunt exerciții practice, astfel încât participanții să dobândească cât mai rapid sau să-și îmbunătățească abilitățile de scriere a articolelor academice.

A urmat Anton Degtev, Solutions

ManagerdinparteaElsevier, careaprezentat cazurile a trei universități din lume, ce au reușit să obțină fonduri suplimentare și, astfel, să-și îmbunătățească performanțele în cercetare, folosind soluțiile SciVal. Este vorba despre University of Northampton din Marea Britanie, Monash University din Australia și University of Nottingham Ningbo din China. Cele trei „povești”, după cum le-a numit vorbitorul, demonstrează că SciVal reprezintă o rezolvare atât pentru universitățile mici, precum cea din Marea Britanie, cât și pentru cele dezvoltate și mai bine finanțate în ceea ce privește cercetarea.

Kristin Yordanova, Senior European Sales Executive, reprezentanta Royal Society of Chemistry (RSC), a vorbit despre publicațiile acestei asociații profesionale de renume mondial în domeniul chimiei

Dr. Richard van Haaren, Sales director EMEA, imagine surprinsă în cadrul conferinței Acces la literatura științifică: Romanian International Conference for Research and Education, din arhiva personală a autoarei

și științelor conexe (biologie, energie, nanoștiință etc.). Accentul a fost pus pe conținutul open access, RSC având în portofoliu un jurnal *diamond open access*, 16 jurnale *gold open access* și 40 de jurnale hibride. Au fost frecvent amintite conceptele *transformative agreements* (acorduri transformative) sau *transformative programs* (programe transformative) și *pay to publish* (plătești ca să publici) ca alternative ale cunoscutului model *pay to read* (plătești ca să citești).

A doua serie de comunicări a debutat cu prezentarea Adrianei Filip, Senior Manager

Clarivate. Familiarizați cu vocea Adrianei, pe care am auzit-o de nenumărate ori în webexurile E-nformation, am urmărit cu încredere, timp de aproape o oră, un discurs profesionist despre noutățile Clarivate. Una dintre acestea se referă la fuziunea cu ProQuest, care permite Clarivate să ofere acces nu numai la evaluări și rapoarte, dar și la textul integral al unor articole științifice. Misiunea Clarivate nu s-a schimbat, însă rămâne în continuare tributară păstrării integrității cercetării. O altă noutate este apariția unui raport despre Europa Centrală și de Est, publicat anul trecut. Informații

interesante au fost comunicate în legătură cu schimbarea profilului de cercetător, disponibil deja pe Web of Science – s-a renunțat la Publons, există posibilitatea sincronizării cu alte platforme, cum este ORCID și se are în vedere evidențierea colaborărilor și relațiilor internaționale. Au fost prezentate și noile tendințe în ceea ce privește evaluarea în cercetare, menționându-se o serie de noi indicatori (numărul de brevete și impactul acestora, egalitatea de gen, impactul economic și social, incluziunea etc.) care îi vor înlocui pe cei utilizați până acum. Ideea generală a acestei schimbări este aceea că numărul de citări s-a dovedit a fi irelevant în evaluarea unui autor, mai important fiind profilul acestuia. În acest sens, ICI (Institute for Scientific Information) al Clarivate a publicat lucrarea *Profiles, not metrics* (2019), cu recomandări pentru evaluarea completă a cercetării. A fost amintit și Horizon Europe, principalul program de finanțare al UE pentru cercetare și inovare, cu un buget de 95,5 mld. Euro.

IEEE sau Institute of Electrical and Electronics Engineers este o altă asociație profesională internațională non-profit de mare renume, care susține dezvoltarea tehnologiilor bazate pe electricitate. Reprezentantul acesteia, Joshua Horowitz,

International Area Manager, a făcut o prezentare detaliată a domeniilor de interes și a portofoliului de publicații IEEE, accentuând, desigur, ponderea jurnalelor aflate în acces deschis.

O sesiune interesantă a fost cea susținută de Urszula Sasimowicz, Senior Library Sales Manager din partea Sage Publishing. Într-o lume tot mai deschisă către accesul liber la informație, bibliotecile pare că au perspectiva despovărării financiare, grijă care, la prima vedere, am putea spune că revine numai autorilor și instituțiilor interesate de publicare. Sage a prezentat, însă, un alt punct de vedere, venind cu propuneri de produse dinamice, altele decât binecunoscutele e-journals și e-books. Nu numai portofoliul Sage s-a îmbogățit, ci și imaginea a devenit alta, printr-o schimbare inspirată a logo-ului și o platformă de cercetare nouă. Am auzit de foarte multe ori sintagma *ready made*: Sage Video, Sage Skills, Sage Cases, Sage Courses, Sage Campus – toate produsele fiind destinate să reducă distanța și timpul de cercetare, să ofere soluții rapide de învățare, metodologii de lucru, exemple video de rezolvări ale unor probleme complexe (inclusiv streaming video din domeniul medical).

A treia serie de prezentări a fost dedicată

exclusiv veteranilor: Wiley, Elsevier și Emerald. Marta Dyson, Senior Account Manager, a vorbit despre acordurile transformative, menționând că Wiley a semnat deja 79 de astfel de contracte la nivel internațional. A fost amintit și OABLE, un instrument de publicare dezvoltat de Wiley.

Din partea Elsevier, dr. Richard van Haaren, Sales Manager EMEA (Europe, the Middle East and Africa/Europa, Orientul Mijlociu și Africa), a prezentat soluțiile PURE, care oferă opțiuni avansate de organizare și partajare a datelor, flux de lucru și control al calității. Aceasta înseamnă că reunește, fără probleme, informațiile de cercetare din toate sursele, făcându-le disponibile la un clic distanță.

Radka Krivankova, Business Manager din partea Emerald a încheiat ultima sesiune de comunicări, prezentând noutățile Emerald în materie de produse și servicii. Din nou, accentul a fost pus pe acordurile transformative și pe importanța susținerii științei deschise. Un important aspect menționat a fost cel al relației dintre Emerald și universitățile și institutele de cercetare din România, în ceea ce privește publicarea de articole științifice, din anul 2020 și până în prezent înregistrându-se un număr total de 107 articole ale autorilor

români, regăsibile în Emerald.

A fost un tur de forță al prezentărilor înalt calitative, o zi încărcată de informații importante în ceea ce privește cercetarea, publicarea și accesul la literatura științifică, o ocazie unică de a afla, direct de la surse, care sunt noutățile în domeniu. Așa cum am amintit, *transformative* și *open* au fost termenii zilei. Și, după cum am văzut, editurile, asociațiile și organizațiile internaționale prezente au reușit să rămână în continuare atractive și vandabile, prin intermediul produselor inovative și soluțiilor sofisticate recomandate.

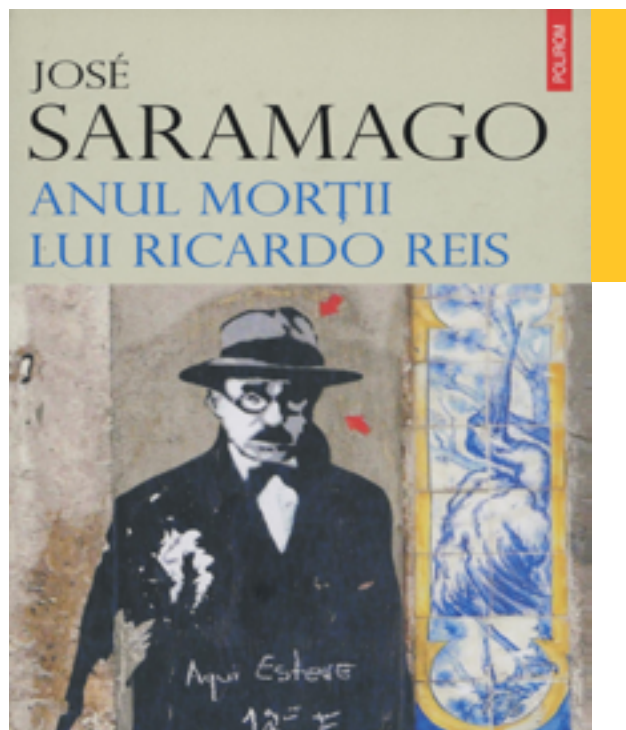
RECOMANDĂRI DE LECTURĂ

PORTUGALIA ÎN TREI SECVENȚE

Ana-Maria Florea

Titlu: Anul morții lui Ricardo Reis

Autor: José Saramago

Editură: Polirom

An apariție: 2008

Număr de pagini: 424

Zilele călduroase de vară mă duc cu gândul la Portugalia, la o plimbare cu tramvaiul prin centrul istoric al Lisabonei, la *fado*, la vinul de Porto și *pasteis de nata*. Tocmai de aceea, în acest număr, propun trei cărți originare din „locul unde se termină pământul și începe marea”¹.

Prima carte este a lui José Saramago, *Anul morții lui Ricardo Reis*. Continuăm cu *Întoarcerea caravelor* a lui António Lobo Antunes și încheiem cu *Nici o privire* de José Luís Peixoto. Sunt cărți care ne dezvăluie sufletul portughez, cu toate ramificațiile sale, precum și bogăția istorică a acestei țări. Profunzimea și

impresionantul talent al celor trei scriitori se remarcă atât prin lirismul descrierilor, imaginația debordantă, ironia fină, cât și prin transpunerea intransigentă a unor realități dure.

José Saramago (16 noiembrie 1922 – 18 iunie 2010) s-a născut în satul Azinhaga, într-o familie modestă cu venituri limitate, motiv pentru care s-a văzut nevoit să urmeze o școală profesională. Însă la această școală, tânărul Saramago avea incluse în programă și ore de literatură, pe lângă cele de mecanică și de limba franceză. Aici este locul unde și-a descoperit pasiunea pentru lectură, pe care acesta a continuat să și-o cultive și după absolvire, petrecându-și orele după-amiezii într-o bibliotecă publică din Lisabona.

Primul său loc de muncă a fost la un atelier de reparații auto, unde a lucrat ca mecanic timp de doi ani. Începând cu 1940, va fi funcționar public, jurnalist, redactor, traducător și critic literar.

Saramago debutează în 1947 cu

¹ Descrierea îi aparține lui Luís de Camões, cel mai mare poet portughez din toate timpurile.

romanul *Terra do Pecado* (Țara păcatului), anul fiind marcat și de nașterea fiicei sale, Violante. Cel de-al doilea roman al său, *Claraboia* (Lucarna) nu mai vede lumina tiparului, pentru că autorul decide să ia o pauză de la scris.² Pauza avea să dureze 19 ani.

volum de poeme. În 1977, decide să treacă din nou la roman, publicând volumul *Manual de Pintura e Caligrafia* (*Manual de pictură și caligrafie*).

José Saramago se remarcă în spațiul lusitan în 1980 – la vârsta de 58 de ani –, odată cu publicarea romanului *Levantado*

Auza pașii lui Ricardo Reis pe coridor, într-o liniște atît de completă se aude și zgomotul cel mai ușor, toate camerele sînt cufundate în întuneric, ori dorm locatarii, ori sînt neocupate, în fundul coridorului lucește slab plăcuța de la numărul două sute unu, iar Ricardo Reis observă o dîră de lumină sub ușă, o fi uitat s-o stingă, în sfîrșit, se poate întîmpla oricui, băgă cheia în broască, deschise, tolănit pe sofa ședea un bărbat, îl recunoscă imediat, deși nu-l văzuse de atîția ani și nu i se păru bizar că-l aștepta Fernando Pessoa, rosti, Salut, deși se îndoia că-i va răspunde, dar absurdul nu respectă întotdeauna logica, fapt e că-i răspunse, zise, Salut, îi întinse mâna, apoi se îmbrățișară, Cum îți mai merge, unul dintre ei pusese întrebarea sau amîndoi, n-are rost să verificăm care anume, avînd în vedere insignifianța frazei.

extras din *Anul morții lui Ricardo Reis*, José Saramago

În 1966, scriitorul revine în atenția criticilor literari cu volumul *Os poemas possíveis* (*Poemele posibile*). În următorii ani, scrie cronici literare și politice, nuvele, piese de teatru, nenumărate traduceri și

do chão (*Ridicat de la pămînt*). În acest volum, autorul impune un nou mod de a scrie, împletind narațiunea cu dialogul, fără delimitări, ceea ce va deveni marca distinctivă a scrierilor sale.

² Volumul apare într-o ediție postumă în anul 2011.

Recunoașterea internațională o dobândește în anul 1982, odată cu apariția romanului *Memorial do Convento* (*Memorialul mănăstirii*). Această carte, împreună cu *Ano da Morte de Ricardo Reis* (*Anul morții lui Ricardo Reis*, 1984) și *História do Cerco de Lisboa* (*Istoria asediului Lisabonei*, 1989) constituie în opera autorului seria romanelor cu tematică istorică.

Cărțile care au stârnit cele mai puternice reacții – în special din partea Bisericii Catolice – au fost *O Evangelho segundo Jesus Cristo* (*Evangelhia după Isus Cristos*, 1991) și *Cain* (2009), ultimul său roman. Acestea oferă o nouă perspectivă asupra evenimentelor biblice. După publicarea primului volum cu tematică religioasă, José Saramago decide să se autoexileze și își petrece ultimii ani din viață în Lanzarote, Insulele Canare.

În 1995, José Saramago primește Premiul Camões pentru întreaga sa activitate literară, iar trei ani mai târziu devine primul autor portughez căruia i se acordă Premiul Nobel pentru Literatură.

Anul morții lui Ricardo Reis este o carte de referință în literatura portugheză, considerată drept cea mai importantă operă a scriitorului José Saramago, un omagiu adus ficțiunii lui Fernando Pessoa, la 50 de

ani de la moartea acestuia.

Pentru a înțelege mai bine acest roman, trebuie să facem o mică paranteză și să vorbim despre heteronimii lui Fernando Pessoa. Acest scriitor – unul dintre cei mai marcanți poeți portughezi ai secolului XX – a reușit să creeze mai multe personalități imaginare, fiecare cu o biografie proprie (nu se știe exact câte, se pare că ar fi peste 40). Printre cei mai de seamă heteronimi ai lui Pessoa s-au numărat: Ricardo Reis – epicureicul, Álvaro de Campos – modernistul, Alberto Caeiro – poetul naturii – și Bernardo Soares – cel căruia Pessoa îi atribuie *Livro do Desassossego* (*Cartea neliniștirii*, 1982).

Tânărul Saramago îl descoperă pe Fernando Pessoa pe când avea optsprezece ani, prin odele lui Ricardo Reis; crede că identitatea lui este reală. Când află adevărul, fascinația lui pentru Fernando Pessoa crește și îl inspiră să scrie o carte dedicată primului heteronim întâlnit – care, din întâmplare, fusese și prima „identitate” creată de Pessoa.

Romanul *Anul morții lui Ricardo Reis* descrie întoarcerea personajului în Portugalia, mai exact în Lisabona, după o absență de șaisprezece ani în care locuise în Brazilia, profesând ca medic. Acțiunea se întinde pe o perioadă de aproape

nouă luni, între sfârșitul anului 1935 și septembrie 1936. Motivul pentru care protagonistul revine în localitatea natală este reprezentat de telegrama primită de la Álvaro de Campos (un alt heteronim), în care este informat de moartea lui Fernando Pessoa. O călătorie ce nu trebuia să fie mai lungă de câteva zile se transformă în ceva neașteptat, atunci când Ricardo Reis începe să fie vizitat de spectrul lui Fernando Pessoa; acesta îl roagă să-i citească ultimele noutăți, pe care apoi le dezbat împreună. Planul real se îmbină armonios cu cel supranatural. Asistăm alături de protagoniști la evenimentele care au loc atât în Portugalia, cât și în lume – Războiul Civil din Spania, manifestările publice, Anul Nou, Carnavalul, procesiunea de la Fátima –, savurând dialogurile dintre Fernando Pessoa (creatorul) și Ricardo Reis (creația). Cu toate că titlul anunță deznodământul cărții, cred că sfârșitul este partea cea mai frumoasă, simbolică, în care creația decide să-și urmeze creatorul pe celălalt tărâm.

Următorul autor este considerat a fi cel mai important scriitor portughez în viață. António Lobo Antunes s-a născut pe 1 septembrie 1942 la Benfica, acum un cartier al Lisabonei. Traectoria scriitoricească a prozatorului este mai puțin obișnuită, întrucât acesta este de profesie psihiatru și provine dintr-o familie de medici. Cu toate acestea, António Lobo Antunes mărturisește că și-a dorit dintotdeauna să fie scriitor.

Titlu: Întoarcerea caravelor

Autor: António Lobo Antunes

Editură: Humanitas

An apariție: 2003

Număr de pagini: 197

Între anii 1971 și 1973 a fost înrolat în Angola ca psihiatru, chirurg și locotenent, în timpul Războiului Colonial. Această experiență traumatizantă va deveni o temă recurentă în proza sa.

În 1979 debutează cu romanul *Memória de Elefante* (*Memorie de elefant*), iar începând cu 1985 se dedică aproape exclusiv scrisului. António Lobo Antunes face parte din generația de scriitori lansați după Revoluția din 1974.

Cărțile sale sunt apreciate la nivel internațional, fiind traduse în peste 30 de limbi. Mulți studenți au ales opera sa ca obiect de studiu pentru lucrările de doctorat sau pentru colocvii, lucru care dovedește popularitatea creației lui. Autorul a fost distins cu o serie de premii pentru vasta sa activitate literară, precum Premiul France Culture (1996 și 1997), Premiul de Stat al Austriei pentru Literatură (2000), Premiul Ovidius (2003), Premiul Ierusalim (2005), Premiul Camões (2007), Premiul Juan Rulfo, Premiul José Donoso și Premiul FIL de Literatură în Limbi

Romanice (2008), Premiul Internațional Nonino (2014), Premiul Bottari Lattes Grinzane – secțiunea La Quercia (2018). De asemenea, a fost propus de două ori pentru Premiul Nobel pentru Literatură.

Printre cele mai importante opere

crocodili, 1999), *Não Entres Tão Depressa Nessa Noite Escura* (Nu intra atât de grăbit în noaptea întunecată, 2000), *Que Farei Quando Tudo Arde?* (Ce voi face când totul va arde, 2001), *Boa Tarde às Coisas Aqui em Baixo* (Bună seara lucrurilor de

Dumnezeu știe că nu voiam. Dumnezeu îmi cunoaște ungherele străfunde ale trupului, rațiunea păcatelor și labirintul intențiilor, Dumnezeu mă însoțește încă din India, unde tata, locuind într-un bivuac, era curier la vama din port, iar mama gătea în șopron, sub ploaie, broasca țestoasă pentru masa de prînz, și a continuat să mă însoțească în toți anii aceștia, curbînd palmierii de pe plajă, în anotimpul musonului, cu un singur deget al vîntului său și prăvălind în plină zi o noapte absolută care zăpăcea iguanele și femeile.

extras din *Întoarcerea caravelor*, António Lobo Antunes

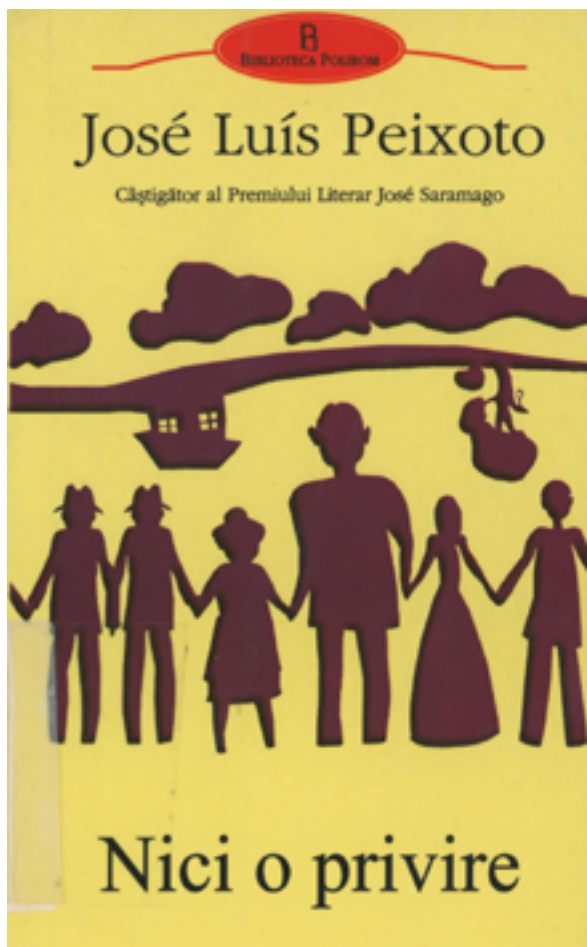
se numără *Os Cus de Judas* (Sărutul lui Iuda, 1979), *Conhecimento do Inferno* (Cunoașterea infernului, 1980), *As Naus* (Întoarcerea caravelor, 1988), *A Ordem Natural das Coisas* (Ordinea naturală a lucrurilor, 1992), *A Morte de Carlos Gardel* (Moartea lui Carlos Gardel, 1994), *O Manual dos Inquisidores* (Manualul inchizitorilor, 1996), *O Esplendor de Portugal* (Splendoarea Portugaliei, 1997), *Exortação aos Crocodilos* (Cuvânt către

pe aici, 2003), *O Arquipélago da Insónia* (Arhipelagul insomniei, 2008), *Sôbolos Rios Que Vão* (Pe râurile ce duc..., 2010), *Até Que as Pedras Se Tornem Mais Leves Que a Água* (Până ce pietrele vor deveni mai ușoare ca apa, 2017).

Întoarcerea caravelor reprezintă una dintre capodoperele literaturii portugheze. Acest roman i-a adus recunoașterea internațională lui António Lobo Antunes. Acțiunea alternează între trecut și

prezent, dezvăluind viața unui medic militar portughez în timpul Războiului de Independență din Angola, care se întoarce acasă într-o Portugalie schimbată și îmbătrânită, dominată de gloria vremurilor apuse. Romanul constituie, într-un fel, o confesiune a autorului, fiind inspirat din propria experiență, care l-a marcat într-un mod dramatic. Narațiunea urmărește efectele distructive ale violenței și cruzimii, produse asupra individului, precum și modul de manifestare a sentimentelor de deznădejde și alienare, provocate de război. António Lobo Antunes imită fluxul conștiinței printr-un stil narativ poetic și fragmentat, cu multiple voci și perspective. *Întoarcerea caravelor* este un roman complex și poate fi înscris, cu siguranță, în galeria marilor romane ale literaturii universale.

Titlu: Nici o privire
Autor: José Luís Peixoto
Editură: Polirom
An apariție: 2009
Număr de pagini: 263

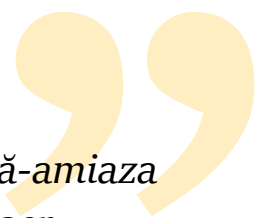
José Luís Peixoto a surprins lumea literară cu primul său roman, *Nici o privire* (*Nenhum Olhar*), apărut în 2001. Tânărului scriitor, în vârstă de numai 27 de ani, i s-a acordat Premiul José Saramago, fiind numit „copilul-minune al literaturii portugheze”.

Autorul s-a născut în 1974, în satul Galveias, din sudul Portugaliei, în regiunea numită Alentejo. A studiat limbi și literaturi germanice la Universidade Nova de Lisboa. A lucrat ca profesor timp de un an, după care s-a dedicat în exclusivitate scrisului,

publicând proză, poezie, piese de teatru și critică literară. În momentul de față, este unul dintre cei mai citați autori portughezi, cărțile lui fiind traduse în peste 20 de limbi. Printre cele mai cunoscute romane ale sale se înscriu: *Uma Casa na Escuridão* (*O casă în întuneric*, 2002), *Antídoto* (*Antidot*, 2003), *Cemiterio de Pianos* (*Cimitirul pianelor*, 2006) și *Autobiografia* (2020). Scriitorul fost recompensat cu diverse premii, precum *Jovens Criadores* (în anii 1997, 1998 și 2000), *Libro d'Europa* (2010) și *Prémio Oceanos* (2016).

Merită menționat faptul că romanul fantastic *Antídoto* a fost realizat în colaborare cu trupa portugheză de gothic metal Moonspell, un proiect nemaîntâlnit în lumea cărților. Atât romanul, cât și albumul poartă același nume, iar capitolele volumului au aceleași titluri cu cele ale pieselor.

Nici o privire este genul de roman care sfidează limitele rațiunii prin fiecare detaliu stilistic sau epic. Firul narativ nu este unul linear, ci alternează pe mai multe

Astăzi vremea nu m-a înșelat. Nu simt nici o adiere în după-amiaza aceasta. Aerul arde, de parcă ar fi dogoarea unui foc și nu aer simplu, care se respiră, de parcă după-amiaza n-ar mai vrea să moară și acum abia începe ora căldurii. Nu sunt nori, ci numai dungi albe, foarte subțiri, zdrențe de nori. Iar cerul, văzut de aici, pare răcoros ca apa limpede a unui iaz. Mă gândesc: poate că cerul e o mare imensă de apă dulce și poate că noi nu umblăm pe sub cer, ci deasupra lui; poate că vedem lucrurile răsturnate și pământul e un cer, iar când vom muri, când vom muri, vom cădea poate și ne vom afunda în cer.”

extras din *Nici o privire*, José Luís Peixoto

planuri, de la persoana întâi la persoana a treia, iar totul pare să fie cuprins într-o lume ireală, mistică. Povestea se desfășoară într-un sat uitat de lume, unde locuitorii cu nume biblice (Solomon, Moise, Ilie, Iosif, Rafael, Gabriel, Iuda) își duc traiul lucrând terenurile unei familii bogate, de pe Muntele Măslinilor. Romanul are un soi de melodicitate internă fascinantă.

Frazele alambicate și repetitive, monologurile interne și descrierile lungi, foarte pregnante, ale împrejurimilor, au un efect puternic asupra cititorului. Peste toate aceste elemente se insinuează în contrapunct diavolul, prezent pe tot parcursul romanului în momentele-cheie, punând la încercare credința sătenilor.

Emil Costinescu (1844-1921), poză preluată din Anuarul ilustrat al Capitalei pe anul 1910, Tipografia Horia Carp & Marinescu, București, 1910

Pastila maritimă

Odilia Roșianu

E vară și, inevitabil, ne gândim la valurile mării, la nisipul care ne arde tălpile, la bucuria vacanței. Cititorii acestei reviste și, în special, ai *Pastilei* dedicate unor personalități mai mult sau mai puțin neglijate își vor pune o legitimă întrebare: „Ce legătură poate exista între Marea Neagră și vreuna dintre acele persoane despre care ar trebui să aflăm mai multe detalii?”. Iată însă că există și așa ceva.

Cred că generații întregi de români, începând cu aceia care au pășit deja în a opta decadă a vieții lor și continuând cu cei aflați acum la minunata vârstă a adolescenței, simt o emoție când se gândesc la Costinești, iar unele dintre simbolurile acestei stațiuni – epava sau obeliscul, de exemplu – le sunt tuturor extrem de familiare. Însă câți dintre ei știu cum a apărut această localitate, de cine și cum a fost creată? Cu siguranță, nu prea mulți. De aceea, prezenta *Pastilă* din revista *De Spiritu et Anima* va fi dedicată omului care și-a dat numele acelei bucăți de plajă de la malul Mării Negre.

Vechea vatră a unei mici colonii grecești, Parthenopolis, constituie punctul

de pornire al poveștii noastre moderne.

Un renumit industriaș numit Emil Costinescu s-a gândit, la un moment dat, să cumpere o moșie la malul mării. Și afacerea s-a concretizat, cel care i-a vândut parcela de pământ situată în zona unde se află actualul Costinești fiind Vasile Kogălniceanu, fiul lui Mihail Kogălniceanu.

Demersurile noului proprietar nu s-au oprit aici. Deoarece peisajul găsit era arid, fără nicio urmă de copaci sau plante, la sfârșitul secolului al XIX-lea, Costinescu a colonizat această zonă cu așa-numiții *germani dobrogeni*, cărora le-a oferit terenuri în arendă pentru 20 de ani, cu promisiunea că termenul va putea fi oricând prelungit. Astfel, au apărut acolo case și grădini, iar în 1922, existau deja 48 de gospodării. Aceasta a reprezentat doar o primă fază a dezvoltării tinerei localități care ajunsese deja să fie numită „Costinești”, după numele proprietarului. Când arendașii dobrogeni și urmașii lor au plecat în Germania, locul lor a fost ocupat de români care au știut să dezvolte satul gata creat, rezultatele acțiunilor lor fiind vizibile și în zilele noastre. Iar istoria

satului și, ulterior, a stațiunii Costinești continuă până astăzi.

Totuși, să revenim la Emil Costinescu, personajul *Pastilei* din paginile acestui număr, despre care Duiliu Zamfirescu scria: „S-a impus, prin strădanie și inteligență, în primele rânduri ale acelor care au așezat Regatul României dinainte de război pe temeliile economice pe care trăiește și azi.”

S-a născut în anul 1844, la Iași, în timpuri frământate, când se conturau începuturile unei țări care urma să fie așezată pe noi principii, apropiate celor europene. Tatăl lui, Alexandru Costinescu, primul arhitect-inginer român care a absolvit „Technische Hochschule” din Viena, a predat la *Academia Mihăileană* din Iași și, apoi, a fost primul director al *Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură* din București, înființată de Alexandru Ioan

Cuza, în anul 1864. Emil Costinescu a crescut, astfel, influențat de marile idei reformiste ale vremii și de personalitatea puternică a unor figuri publice precum Mihail Kogălniceanu, C.A. Rosetti sau Cezar Bolliac. Autodidact, el și-a început cariera în calitate de jurnalist la ziarul *Românul*. Imediat a fost atras de viața politică și a intrat în rândurile PNL, iar în 1876 a devenit consilierul financiar al acestui partid și, ulterior, a câștigat primul mandat de deputat.

Anul 1880 a reprezentat un alt reper al contribuției lui Emil Costinescu la modernizarea țării: el a fost unul dintre fondatorii Băncii Naționale a României, instituție în cadrul căreia a ocupat timp de șase ani funcția de director. Întreprinzător inteligent, a trecut apoi la un alt proiect bancar, părăsind BNR în 1897, pentru a fonda Banca Generală Română, al cărei

director general va rămâne pentru multă vreme. În 1901, pentru două luni (din ianuarie până în martie), a devenit primar al Bucureștiului, dar nu există rezultate consemnate ale activității lui ca edil al capitalei.

Cu un talent incontestabil pentru lumea cifrelor, Costinescu a ocupat de trei ori funcția de ministru de Finanțe, iulie 1902–decembrie 1904, martie 1907–decembrie 1910 și ianuarie 1914–decembrie 1916, și din prima clipă el a pus bazele normelor de cheltuire transparentă a banilor publici. În calitate de adept al unei economii protecționiste, una dintre cele mai importante idei ale sale a constat în susținerea necondiționată a taxelor vamale care, în opinia lui, ar fi dat un impuls puternic industriei românești. A pledat permanent pentru necesitatea construirii unei industrii naționale, cu fabrici cât mai diversificate, pentru a reuși diminuarea importurilor. Introduse în 1904, taxele vamale impuse din inițiativa lui s-au păstrat cu succes pe parcursul a douăzeci de ani. O altă măsură pe care a susținut-o din răspuțeri și a adus-o în discuție încă din 1887 a fost instituirea impozitului pe venit. La sfârșitul anului 1909, a introdus în parlament un proiect de lege menit să implementeze această taxă,

dar propunerea lui nu a fost acceptată.

La sfârșitul celui de-al treilea mandat de ministru al Finanțelor, în plină desfășurare a Primului Război Mondial, Emil Costinescu s-a implicat în decizia de a trimite tezaurul României în Rusia, pentru ca acesta să fie păstrat în siguranță. În guvernul din timpul războiului, pentru câteva luni, între decembrie 1916 și iulie 1917, a ocupat funcția de ministru fără portofoliu. După încheierea conflagrației mondiale, a făcut parte, în calitate de expert financiar, din delegația României la Conferința de Pace de la Paris.

Emil Costinescu s-a stins pe 11 iunie 1921, după o viață bogată și plină de realizări pe toate planurile.

Poate că rândurile de mai sus par a se constitui doar într-o enumerare distantă a unor fapte, dar dincolo de acestea, neîndoielnic, s-a aflat o persoană entuziastă, plină de idei ingenioase și revoluționare, menite să creeze o țară puternică și independentă, în concordanță cu vremurile și în deplin acord cu mersul firesc al istoriei.

Și, cu siguranță, este vorba despre omul care a stat la baza existenței unuia dintre cele mai romantice locuri de pe țărmul românesc al Mării Negre.

SUMAR

Numărul 4 al revistei *De Spiritu et Anima* se deschide cu prezentarea unei personalități din domeniul biblioteconomiei românești; portret creionat de Maria Andreia Fanea: cel al istoricului și bibliotecarului Christache Georgescu, „o figură neștersă în amintirea târgoviștenilor, plină de devotament și dăruire atât la catedră, cât și pe tărâmul culturii”, după cum îl descria Nicolae Iorga.

Lunile mai și iunie au fost marcate de greva profesorilor, acțiune cu profunde semnificații, analizată în editorial de redactorul-șef al revistei, Flaviu George Predescu.

Se știe deja că Alexandru Tzigara-Samurcaș a condus Fundația Universitară „Carol I” (astăzi, BCU „Carol I”) timp de 47 de ani și, cu ocazia aniversării a 150 de ani de la nașterea acestuia, la Muzeul Național al Țăranului Român a avut loc o expoziție omagială de anvergură. Ciprian Dobrescu scrie cu profesionalism și emoție despre această expoziție.

Colecția Biblioteca pentru toți a reușit de-a lungul deceniilor ei de existență să dăruiască unor zeci de mii de cititori români capodopere ale literaturii naționale și universale. Eugen Gabor readuce în atenție istoria acestei colecții impresionante, care a străbătut vremuri de izbândă, dar și de restriște.

Camil Petrescu, autor cunoscut, studiat în școală și admirat deopotrivă, nu încetează să fie redescoperit. Astfel, în articolul din prezentul număr al revistei, Carmen Constantinescu comentează și interpretează dedicațiile autografe prezente în colecțiile

Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” din București, un izvor neașteptat de informații despre scriitorul și omul Camil Petrescu.

Capitalul social poate părea o noțiune abstractă, însă la o privire profundă, acesta înseamnă mult mai mult. Vladimir Pripp aduce în discuție contribuția Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” la dezvoltarea capitalului social.

Vizitarea bibliotecilor semnificative din lume, alături de Ana-Maria Florea, continuă, iar cea prezentată în actualul număr nu se remarcă doar prin arhitectură sau colecțiile de volume, ci și prin modul original de conservare a cărților.

Corina Dovîncă ne prezintă un eveniment internațional remarcabil, cea de-a XI-a ediție a conferinței *Acces la literatura științifică: Romanian International Conference for Research and Education*, cu tema: *Open Access - Open Science - Open Data*.

Recomandările pentru lectură din această ediție îi conduc pe cititori prin Portugalia, „locul unde se termină pământul și începe marea”. Ana-Maria Florea propune trei volume semnate de autori valoroși: José Saramago, António Lobo Antunes și José Luís Peixoto.

Este vară și, prin urmare, o excursie la țărmul mării este binevenită. *Pastila* semnată de Odilia Roșianu dezvăluie cititorului istoria unei cunoscute stațiuni de la Marea Neagră, definită de o adevărată personalitate care a marcat sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX.

Lectură plăcută!

OVERVIEW

The fourth issue of the *De Spiritu et Anima* journal begins by presenting a personality in the field of Romanian library science; a portrait outlined by Maria Andreia Fanea: that of historian and librarian Christache Georgescu, “o figură neștersă în amintirea târgoviștenilor, plină de devotament și dăruire atât la catedră, cât și pe tărâmul culturii”, [“a personality that cannot be erased from the memory of the citizens of Târgoviște, showing care and devotion not only while teaching, but also in the realm of culture”] as described by Nicolae Iorga.

The months of May and June were marked by the teachers` strike, an action with profound ramifications, which has been analysed in an editorial by the editor-in-chief, Flaviu George Predescu.

It is a known fact that Alexandru Tzigara-Samurçaș had been in charge of the “Carol I” University Foundation (today the “Carol I” Central University Library) for 47 years and in honour of his 150th anniversary celebration a large-scale homage exhibition was held at the National Museum of the Romanian Peasant. Ciprian Dobrescu writes about this exhibition with both emotion and expertise.

The collection *Biblioteca pentru toți* [Library for All] succeeded in offering thousands of hundreds of readers the masterpieces of national and universal literature throughout its existing decades. Eugen Gabor brings to attention the history of this impressive collection, which had its fair share of triumphs and tribulations.

Camil Petrescu, a well-known author, studied in school and praised by many, does not cease to be rediscovered. Therefore, in the article of this issue, Carmen Constantinescu

comments on and interprets the autograph dedications found in the collections of the “Carol I” Central University Library, an unexpected source of information about Camil Petrescu, the writer and the man.

Social capital might seem an abstract notion, but at a closer look, we see that it means so much more. Vladimir Pripp points out the “Carol I” Central University Library`s contribution to the development of social capital.

We continue visiting important libraries throughout the world alongside Ana-Maria Florea. The one presented in this issue doesn`t stand out only through its architecture and its collections of volumes, but also through an original method of preserving books.

Corina Dovîncă presents a remarkable international event, namely the 11th edition of *Acces la literatura științifică: Romanian International Conference for Research and Education* with the following theme *Open Access - Open Science - Open Data*.

This edition`s book recommendations takes the readers around Portugal, “the place where the land ends and the sea begins”. Ana-Maria Florea proposes three volumes signed by authors of paramount importance, namely José Saramago, António Lobo Antunes and José Luís Peixoto.

It`s summer and therefore a trip to the seaside is more than welcome. The *Pastila* [Pill] signed by Odilia Roșianu reveals to the reader the history of a well-known resort at the Black Sea, defined by a true personality that has left a mark during the end of the 19th century and the beginning of the 20th century.

Have a pleasant reading!

NOTE

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal blue lines.

